

Fjellsport gjennom 60 år

Fra kreftsyk deltager
til aktiv turlleder

BT-hytten under
høyfjellets muskler

Turprogram høst 2023

4 LEDER: VI MÅ SPILLE
PÅ LAG MED NATUREN

6 FRA KREFTSYK DELTAGER
TIL AKTIV TURLEDER

9 STOR INTERESSE FOR Å VÆRE HYTTEVERT

10 60 ÅR MED FJELLSPORT

12 BASECAMP MED
DNT FJELLSPORT BERGEN

15 HØSTTUR TIL RONGEVÆR KYSTHYTTE

16 BT-HYTTE: MYKT OG MILD
UNDER HØYFJELLETS MUSKLER

18 16 DAGER GJENNOM TURLAGETS
LANGE HYTTEREKKE

22 TIL FJELLS MED TURLAGET
FOR Å LÆRE NORSK

24 FRA KVANNDAL TIL
ALMENNINGANE

26 HALLINGSKEID PÅ DET
MEST FARGERIKE

28 NATURVERN: TAP AV
NATURMANGFOLD ANGÅR DEG

30 SISTE NYTT FRA TURLAGET

34 TURPROGRAM HØST

Man trenger ikke dra langt vekk for store naturopplevelser. Dette nydelige høstbildet er tatt på vei ned fra Høgstefjellet i Åsane.

Med sine sterke farger og skarpe luft er høsten en nydelig årstid å gå på tur i. Turkalenderen bugner av mange ulike høstturer, både for deg som er fersk og deg som er erfaren.

Turlagshyttene står åpne for deg som vil ha deg noen netter i fjellet. Den roen som finnes der og de storslåtte omgivelsene gir energi og overskudd.

VI MÅ SPILLE PÅ LAG MED NATUREN

Stor glede då meldinga i sommar kom om at det ikkje vert utbygd vindkraftanlegg på Bremangerlandet.

Vi kan og skal glede oss over at Olje- og energidirektoratet i sommar stadfesta NVE sitt vedtak om avslag til det planlagte vindkraftanlegget på vakre Bremangerlandet.

Tusen takk til alle som har kjempa kampen i årevis for å redde eit uerstattet, livgivande landskap, viktige myrer og våtmarker, fugletrekk for tusenvis av fuglar, eit viktig friluftsområde og identiteten til mange av dei som bur på Bremanger.

Men diverre kjem det nye kampar om vår verdfulle natur, våre eineståande landskap og viktige friluftsområde. Turistforeningen og Turlaget er ikkje imot fornybar energi, men plasseringa av slik industri kan ikkje gå på bekostning av natur. Vi har kanskje tenkt at fornybar energi var ei utømeleg kjelde grunna våre store demningar og god tilgang på vasskraft. Men slik er det altså ikkje lenger. Fornybar energi er også eit mangelfulle. Vi må byrje å nytte den med omhu, og velje dei kjeldene som gjer minst skade på natur.

Det ligg føre mange planar om vindindustri i fjella våre. Fleire er melde til NVE og er kjende. Andre anlegg er i startfasen, der utbyggingar er i dialog med grunneigarar. I våre trakter har Norsk Vind AS framleis planar om å bygge eit av Europas største vindkraftanlegg i vestre Stølsheimen og

Matrefjella, og Midt fjellet vindkraft AS vil ta enda meir av fjella på Fitjar med anlegget Grønafjellet.

Hydro, Eviny og Zephyr ønskjer å bygge vindkraftverk i fjellområdet mellom Viksdalen og Sognefjorden. Selskapet Fred. Olsen Renewables har lansert planar om det same. Fred. Olsen Renewables er også i dialog med kommunen i Årdal om ei mogleg etablering av vindkraftanlegg der. Aktuelt område som er vurdert, er sørvest for Sletterust.

Forskarar innan klima og natur er no samde om at ein må velje naturvenlege klimatilstand som i minst mogleg grad øydelegg verdfull natur. Vigdis Vandvik er professor ved Universitetet i Bergen og tilknytt Bjerknæssenteret for klimaforskning. Ein sentral formidlar av viktig vitenskap. Kort gjen-gitt fortel ho at skal vi fikse klimaet, må vi spele på lag med naturen. Ja, klimakrisa krev handling, men den heng nøye saman med ei naturkrise som vi først nyleg har forstått rekkevidda av. Det vi har forstått, er at naturkrise set klare grenser for kva vi kan gjere for å

fikse klimaet. Hovudårsaka til naturkrise er arealendringar. Problemet, påpeikar Vandvik, er at vi ser for oss naturen som ledig land, noko som vi alltid har litt meir av, og som vi kan bruke av. Saka er at jorda er trill rund og akkurat like stor som ho alltid har vore. Ressursgrunnlaget minkar samstundes på grunn av menneskeleg påverknad. Når vi då stadig skal bruke meir, samtidig som vi bygger ned meir natur, kjem vi før eller sidan til eit punkt der det ikkje går lenger.

Vi må stille opp for naturen. Vi, som så godt kjenner og veit å nytte godt av naturens gunst og storsinn, må vere naturen si stemme når våre folkevalde i kommunane no framover skal ta stilling til om vi vil setje av areal til vindkraftanlegg. Vårt engasjement for å ta vare på verdfull natur, det unike landskapet og viktige friluftslivsområde må styrkast. Det er eit verdival vi kan ta, til glede og nytte for komande generasjonar. Vi menneske må ta lærdom av klima- og naturkrise vi står oppe i, og rett og slett slutte med å øydelegge natur.

TEKST:
HELENE ØDVEN,
DAGLEG LEIAR I BERGEN OG HORDALAND
TURLAG

VI KAN FJELLSKO

Hos oss finner du utvalget og kunnskapen

MAMMUT MERCURY/NOVA IV MID GTX

Lett og meget komfortabel tursko med overdel i behagelig Nubuk lær med Gore-Tex membran. En ideell sko for enklere turer i både i skog og lett terreng. Det halvhøye skaftet sikrer bra stabilitet, og den fulldempede mellomsålen sørger for topp komfort både på sti og grusveier. Vibram FrogGrip yttersåle med godt grep. Dame- og herremodell.

Pris:
1.999,-

SCARPA RUSH TREK GTX

Med Rush Trek GTX setter Scarpa en ny standard på lette, raske og komfortable hikingsko. Den har en suverene kombinasjon av stabilitet, friksjon og grep mot underlaget takket være den nye Presa sålen, en såle som er helt unik for Scarpa. Støvelens konstruksjon, der foten formelig står ned i «krybbe», sikrer meget god stabilitet og komfort samtidig som den forholdsvis myke bøyelexen bedrer rulleegenskapene slik at hvert steg føles naturlig. Den nye sålekonstruksjonen gir meget god demping med en mengde støttsorberende materialer samt en svært lav vekt – noe som reduserer belastning og slitasje på føtter og kropp slik at du lettere takler lange turer. Dame- og herremodell.

Pris:
2.999,-

CRISPI VALDRES GTX

Valdres GTX er en solid og komfortabel fjellstøvel med Gore-Tex membran. Overdelen er i hanskemykt Nubuk lær som former seg perfekt etter foten. Polstringen rundt hælen er meget bra, så her opplever man ikke noe gnagsårproblematikk. Mellomsålen er ikke for stiv, stabiliteten er bra og støvelen har god støtdemping. Vibram SuperGrip yttersåle. Dame- og herremodell.

Pris:
3.299,-

MEINDL BELLAVISTA MFS GTX

Lett, og forholdsvis stabil fjellsko som er perfekt til alt i fra enkle dagsturer og opp til ukesturer med en 50-60 liters sekk på ryggen. Overdelen er konstruert i hanskemykt og superkomfortabelt Nubuk lær med Gore-Tex membran, og innvendig er det MemoryFoam som gjør at skoen former seg perfekt rundt hæl og ankelpartiet. Den godt støtdempende mellomsålen i EVA materiale sørger for en behagelig gange selv på harde underlag, og yttersålen som er utviklet sammen med Vibram gir et suverent grep for oss nordboere. Dame- og herremodell

Pris:
3.799,-

Markeveien 3, rett ved Torgalmenningen.
Telefon 55 62 73 00
info@outdoorbergen.no

10-18 TORSDAGER 10-19 LØRDAGER 10-16

LOWA EXPLORER II MID GTX

Explorer II Mid GTX er en lett, halvhøy og superkomfortabel tur markasko i hanskemykt Suede lær med GoreTex membran. Modellen bygger på klassikeren Rene-gade Mid, men er litt mer stabil og har også en bedre såle på våte og sleipe berg. Den støtdempende mellomsålen med ekstra EVA innlegg avlaster både knær og hofter, og Vibram MegaGrip yttersålen sørger for et trygt og sikkert feste. Dame- og herremodell.

Pris:
2.699,-

HOKA KAHA 2

Kaha GTX er en superlett turstøvel med en herlig passform. Kombinerer vi dette med en fantastisk støtdemping samt en myk og herlig skinnoverdel med Gore-Tex membran, får du her en turstøvel som gir deg ultrakomfort i fjellheimen. Vibram MegaGrip yttersålen sørger i tillegg for et suverent grep både oppover og nedover. Dame- og herremodell.

Pris:
2.999,-

LOWA MAURIA/CAMINO EVO GTX

Lett og fin fjellstøvel med herlig passform, suverene gåkomfort og god stabilitet som er ypperlig til turer i fjellet med moderat oppakning. Her er det ikke spart på noen kvaliteter, så overdelen er konstruert i mykt og komfortabelt Nubuk lær med Gore-Tex membran, og hælområdet har fått en fantastisk polstring som nærmest gjør det umulig å få gnagsår. Mellomsålen har god støtdemping som du virkelig vil sette pris på over harde underlag, og yttersålen har en høyfriksjons gummiblandning med topp grep. Dame- og herremodell.

Pris:
3.499,-

CRISPI ATTIVA BP GTX

Attiva BP GTX er en superbehagelig, vanntett og forholdsvis lett fjellstøvel som er konstruert i en mix av Nubuk lær og Cordura. Takket være Crispi's Instant Fit teknologi føles den enormt komfortabel allerede når du har snørt den på for første gang, og FastLock snøresystemet sikrer at foten sitter trygt og presist. Den innebygde EFX stabiliseringsrammen gir en mer progressiv flex slik at støvelen føles dynamisk og naturlig å gå med, og den ekstra støtdempingen som er lagt inn gjør at foten din har det behagelig selv etter mange timer over harde berg og steiner. Yttersålen har fått Vibram sin MegaGrip gummiblandning som sikrer et supert grep selv på våte og sleipe berg. Dette er rett og slett en herlig støvel til fjellturer med middels tung oppakning i blandet terreng. Dame- og herremodell.

Pris:
3.999,-

Lagunen Storsenter, Gågaten ute ved ByBanen.
Telefon 55 62 73 00
info@outdoorlagunen.no

ÅPNINGSTIDER 10-21 / 10-18

outdoor
- den gode følelsen

Elisabeth Thomassen fikk livet snudd på hodet da hun fikk kreft i 2019. Nå er hun turleder og vil starte egen turgruppe.

Dette er en tekst om nysgjerrige føtter og om ei kvinne som vandrer på tvers av kreftsykdom, senskader og tøffe behandlinger. Elisabeth Thomassen (43) er den fødte eventyrer som bruker naturen som powerbank og aldri går tom for fjell å besøke.

FIKK LIVETSNUDDOPPNED

Til tross for den alvorlige diagnosen brystkreft med spredning til lever, lever Elisabeth et svært aktivt liv og har kalenderen full av turplaner. Foran meg sitter en kvinne med energi og gnist i språk og blick. Hun forteller om turopplevelser i Jølster i helga og om planene fremover.

– Jeg elsker naturen. Den er min kirke. Når jeg lukker øynene, kan jeg fremkalle følelsen av å gå på smal fjellsti, den myke mosen, høre lyden av rennende vann. Jeg ser for meg en fin dag i Bergsdalen, forteller Elisabeth.

Hun har alltid vært glad i naturen og gått mye på tur, og gjerne utenfor de vanlige stiene. Denne dragningen ble forsterket da livet ble snudd på hodet i 2019. Fra sengen på kreftavdelingen hadde hun utsikt til Ulriken og Vidden, og kjente både på lengsel og motivasjon. Dit skulle hun opp igjen.

VANDRING PÅ TVERS OG PÅ TROSS

Elisabeth forteller at hun begynte å bruke naturen tidlig etter den innledende behandlingen, fant nye stier, magiske steder – turene ble lengre og lengre. Naturen ble hennes håndtak til livet.

– Jeg ble utslitt, men det gav også motivasjon å merke at rekkevidden økte. Og så var det godt å bli fysisk sliten fordi kroppen og musklene jobbet, og ikke bare kjenne på den passive utmattelsen som en kreftsykdom og behandling gjerne fører med seg. Det var så bra å oppleve at det ikke var farlig å bli sliten, forteller Elisabeth.

Så i 2021 gikk hun Norge på tvers sammen med flere venninner og regissør Eivind Tolås. Det var en ekspedisjon der hun pushet grenser, og resultatet er dokumentaren «Elisabeth på tvers», som har premiere til høsten.

Hun beskriver seg selv som en person med lyst sinn og som én som finner en vei når ting blir vanskelige. Som når hun møter et utfordrende parti på en fjelltur – da går det ofte en annen rute opp til samme mål.

– Jeg opplever at fjellet har et eget språk. På avstand kan det virke utilnærmelig, men så oppstår det en samtale, og jeg blir sluppet inn.

TAPAVKONTROLL

På spørsmål om sykdommen har satt store begrensninger på hvordan hun kan leve livet, forteller hun at hun har blitt mer forsiktig og har lagt inn større sikkerhetsmarginer enn tidligere. Elisabeth opplever også at hun er blitt ærligere etter at hun ble syk.

– Jeg sier ifra og ber om hjelp når jeg trenger ei hånd. Og rent praktisk har jeg begynt å gå med staver. For balansen min er dårligere som følge av behandlingen.

Elisabeth på vei til Gaustatoppen sommeren 2021.

På tur til Austerdalsbreen i Luster med Turlaget. – Det er den hittil beste turen med brevandring og gode folk. Turen er både spennende og vakker.

Men det vanskeligste er likevel at kreften har tatt fra henne mye av kontrollen i eget liv, forteller hun. Dessuten har det selvsagt fulgt med mye sorg og engstelse.

Livet blir aldri det samme, men Elisabeth understreker at det likevel byr på ubeskrivelig vakre opplevelser. Og hun har et sterkt ønske om å inspirere andre, og formidle turgleden hun opplever og undringen hun føler til andre. I april i år, 4 år etter den alvorlige diagnosen, ble hun godkjent turleder etter å ha fulgt kurset til Bergen og Hordaland Turlag.

– For meg ligger det mye kraft og magi i naturen, og jeg ønsker å vise dette til andre og få andre i min situasjon til å oppleve at naturen kan bidra til å samle tankene og gjøre kroppen godt, forteller Elisabeth. Hennes egne erfaringer er at stivheten avtar, steget blir lettere, psyken sterkere. Egne turer tar hun gjerne sammen med kollegaer, enten fra jobben eller som hun har truffet på kreftavdelingen på Haukeland. Slike turer er sosiale og gir påfyll på den måten. Andre ganger går hun alene, og det gir en god anledning til å sortere tankene.

DANNER NYTTURLAGSTILBUD

Denne høsten starter Elisabeth og turlagskollega Linn Eidsvik opp et nytt turgruppetilbud i Bergen og Hordaland Turlag for kreftrammede. Tiltaket har fått navnet «Krefter på tur», og de tar sikte på å tilby én fellestur i uken.

– Målet er å få dem som sliter med bivirkninger og senvirkninger av kreft til å oppleve mestring og at det går an å leve et aktivt liv til tross for sykdom. Da er det godt å ha en ramme og et fellesskap å støtte seg til. Drømmen er også å gjennomføre overnattingsturer med denne målgruppen etter hvert.

Sykdom er ofte forbundet med utenforskap, og mange må finne tilbake til livet sitt igjen, sier Elisabeth. Ofte er dette et litt annerledes liv og kanskje en ny kropp å bli kjent med. Tanken er at et slikt fellesskap kan gjøre det enklere.

ENDRETSYN PÅ LIVET

Sykdommen har også åpnet for nye perspektiver og kvaliteter i hverdagen. Elisabeth forteller at hun var spontan før, men har blitt enda bedre til å ta ting på sparket nå.

– Jeg setter større pris på de gode tingene. For vi har ingen garanti i livet, ingen lovnad på fremtiden. Livet er alle dagene mellom nå og døden, og jeg skal leve livet så godt jeg kan. Ikke bare være hun som har kreft, sier Elisabeth.

På spørsmål om hun har noen favoritter eller områder, tenker hun seg godt om og nevner Aurlandsdalen, Fannaråken, Uskebjørnen, Stølsheimen, Bergsdalen før hun lander på to anbefalinger:

– Det må nok bli Jotunheimen som område, og særlig Utladalen synes jeg er spesielt vakker. Her lokalt har jeg ellers en kortere tur opp til Ådnanipa (Arnanipa) som er fin når formen setter begrensninger. Den gir stor utsikt i forhold til innsatsen.

NATUREN I TEKST OG BILDER

Hennes neste ekspedisjon går etter planen til Jotunheimen og den første delen av signaturredningen Omveien. Opplevelsene i naturen underveis på tur kommer ofte ut som ord som Elisabeth blant annet formidler som tekst til bildene sine på Instagram. Her er diktet som kom etter å ha gått Olderskaret i Sunnfjord:

*Det er en drøm
Når jeg går her
Midt i det store
I det grønne
I den iskalde elven
Fra stein til stein
Verden lukker seg bak meg
Nå er jeg bare her
Fjellet og meg
Stein, lyng og mose
Elven synger
Fossen brøler
Lyngen hvisker i vinden
Om jeg bare kunne få bli
For her finnes bare ren magi*

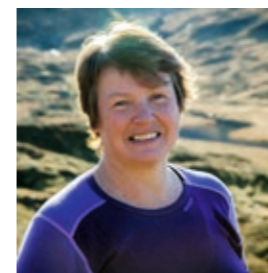
TEKST: LIV-ANNE AANESEN

STOR INTERESSE FOR Å VÆRE HYTTEVERT

Paul Evers har vært hyttevert på Vending i sommer og har stortrivdes der.

I sommer har 70 hytteverter ønsket velkommen på 11 av Turlagets 27 hytter.

Hytte driftsansvarlig Marit Djupvik forteller om stor interesse blant folk for å bli hyttevert.

– Ja, det har kommet mange henvendelser, og særlig positivt er at det er mange nye frivillige som har meldt sin interesse.

Oppgavene til hytteverten er varierte. – På noen av hyttene baker hytteverten rundstykker, og ellers så passer de på at gjestene har det bra. Finner sengeplass til alle, passer på at alle vasker etter seg og ser til at alt går fint under oppholdet. Hyttevertene kjenner området godt og gir også turtips til gjestene, sier Marit.

Hun forteller om mange positive tilbakemeldinger fra hyttevertene.

– De sier til meg at ingen dag er lik en annen, og at det er spennende å være hyttevert.

Hadlaskard på Vestvidda er en populær hytte å være hyttevert på, det samme er Rongevær kysthytte i Austrheim. På Skåla og Fonnabu har det derimot vært litt vanskeligere å få hyttevert.

– Kanskje det er fordi man er litt mer «låst» der og ikke kan trekke seg tilbake på egen sikringshytte, slik man kan på de andre turlagshyttene, sier Marit.

FIKK 37 SØKKVÅTE GJESTER INN DØRENE

Camilla Karlsrud er blant dem som har vært hyttevert på Hadlaskard i sommer. Det er første gang hun har vært hyttevert på en turlagshytte.

– Det har vært veldig fint å være hyttevert, sier Camilla. – Det er kjekt å stå opp klokken halv seks om morgenen for å bake rundstykker til gjestene, for de har virkelig satt pris på det. Videre har jeg pratet med mange fine folk. Det gir påfyll.

Videre forteller hun at som hyttevert må man være forberedt – og løse – ulike situasjoner som kan oppstå.

– Når regnværet kom og jeg plutselig fikk 37 uanmeldte personer inn dørene, ble det litt kaotisk, men vi finner jo alltid en løsning. De var veldig glade for å kunne komme inn i varmen, så stemningen var god, sier Camilla.

Marit bekrefter at regnværsdager kan gi ekstra utfordringer for hyttevertene.

– Da kommer gjerne teltere og andre turgåere inn på hytten og vil tørke klær og varme seg. Da er det godt å ha en hyttevert til stede som kan organisere det hele.

Camilla var hyttevert på Hadlaskard i to uker og vil gjerne gjenta suksessen neste sommer.

– Ja, jeg vil gjerne være hyttevert igjen, om jeg får sjansen. Hadlaskard er en populær hytte, og jeg hadde flaks som fikk være hyttevert der i år.

TEKST: ANDRÉ MARTON PEDERSEN

Johannes Øvreås (86) er æresmedlem i Bergen og Hordaland Turlag og har vært aktiv fjellporter i 60 år.

60 ÅR MED FJELLSPORT

I år er det 60 år siden det første forsøket på å etablere en fjellsportgruppe innen Bergen Turlag kom i stand. Vi tok en prat med æresmedlem i Turlaget Johannes Øvreås (86), som har vært med helt fra starten.

Johannes var en av de første breinstruktørene i turlaget. – Jeg er en liten uke på bre hvert år, smiler 86-åringen. Brebildene er fra brekurs på Folgefonna i 2007.

– Fjellsport har betydd veldig mye for meg, jeg tror du må bruke store bokstaver der, smiler Johannes Øvreås. 86-åringen tok brekurs på 1960-tallet og har vært på bre så godt som hvert år siden. Han var en av de første breinstruktørene i Bergen Turlag (som det het den gang). Johannes holdt sitt første brekurs i regi av Turlaget på Storurdi (en vokterbolig på Finse) i 1963/64. – Kalle Olsen, som har jobbet mange år i Turlaget, var med på det kurset. Og husker du Marit Holm? Hun som gikk Alaska på tvers med Lars Monsen i 1995? Henne har jeg også hatt på brekurs, minnes Johannes, som antakelig er blant dem som har holdt flest brekurs i hele DNT, i og med at han holdt kurs fram til han var rundt 75 år.

SYDDE EGEN SELE

– I starten gikk vi med hampetau rundt livet, stegjern av støpejern og en lang spaserstokk. Utstyret har endret seg markant, det ble noe helt annet da vi fikk isøks, forteller Johannes. Utviklingen av utstyr har vært stor siden 1960-tallet. Først var det tau rundt livet, så brystsele, deretter sittese. – Jeg sydde etter hvert min egen sele, den første av tau. Det gikk noen år før vi fikk sittese og hjelm, men utviklingen har i alle fall vært positiv. Det var fantastisk å få dynamisk tau i stedet for statisk – mye bedre med et tau som kunne samle opp energien. Hampetauet vi hadde i starten, var dessuten veldig tungt. Vi satte det inn med fett så det ikke skulle trekke til seg fuktighet og bli enda tyngre. De første stegjernene hadde ti tagger. – Det var fantastisk da tolv-taggeren kom. Da kunne vi gå vertikalt, og det var stor stas.

FJELLSPORTGRUPPEN BLE DANNET

Det var i 1963 at noen i Turlaget gikk sammen og dannet en bregruppe. Den endret navn til Fjellmannalaget i Bergen Turlag året etter, men endte med navnet Fjellsportgruppen i Bergen Turlag litt senere. Den nye gruppen fortsatte noen år, men interessen var ikke så stor. I 1967 innstilte gruppen virksomheten sin, men to år etter tok turlagsfolk som hadde vært på

klatrekurs på Turtagrø, initiativ til å etablere et fjellsportmiljø i Turlaget. Denne gang var det flere som engasjerte seg.

KJENTE MEG IKKE IGJEN

Johannes har vært med i fjellsportgruppen siden den spede begynnelse og er fortsatt en aktiv fjellporter. – Jeg er en liten uke på bre hvert år. I fjor var jeg på Demmevasshytta (en av de mest utilgjengelige hyttene i DNT, red.anm.). Jeg kjente meg ikke igjen på Demmevass. Isen har kommet og gått tidligere også, men det går fort nå. Endringene er store på Fonnabu også, bemerker Johannes.

Fonnabu ble bygget i 1974, og siden den gang har Turlaget holdt faste brekurs på Folgefonna.

– Styret i Turlaget ville veldig gjerne bygge Fonnabu, men Rådet sa nei (Rådet var et rådgivende organ i Turlaget, red. anm.). Jeg tok kontakt med yrkesskolen og hørte om de kunne gjøre jobben som elevarbeid ved at de bygget hele hytten på skolen. Da ble arbeidet gratis, og prosjektet gikk igjennom, smiler Johannes, som ikke kan huske hvor mange brekurs han har holdt på Fonnabu.

ER FORTSATT AKTIV

Johannes er ikke bare aktiv på bre, han er også glad i å gå på ski og rulle ski og padle kajakk. – Jeg har seks kajaker på hytten – bruker dem mye også. Har med barn og barnebarn. Det er gøy! 7-fjellsturen har han gått 58 ganger. I mange år var han fast ankermann og sørget for at alle kom seg trygt igjennom traséen. – Da jeg gikk forrige 7-fjellstur, var det plutselig en som ropte: – Er det Øvreåsen? – Ja, svarte jeg. – Lever du ennå? Johannes humrer godt av historien. Han er nest eldst av ni søsken. – Ja da, alle lever og er i fin form. 86-åringen har hatt stor glede av fjellsportmiljøet i Turlaget disse 60 årene. – Mange dyktige og kjekke folk.

TEKST: ÅGOT CAROLINE NILSEN

Johannes er fortsatt aktiv i Turlaget. Her er han med på fellesmøtet og tur til Olsnesnipa på Osterøy sammen med æresmedlem Lasse Skeie og styreleder Elisabeth Skage i fjor.

BASECAMP MED DNT FJELLSPORT BERGEN

DNT fjellsport Bergen arrangerte fem dagers basecamp for fjellsportinteresserte i sommer, en sosial samling som ga deltakerne en introduksjon og mulighet til å prøve ulike fjellsportaktiviteter.

Gunnar Innvær ved en enorm stein i Gravidalen på vei til Stølsmaradalstind.

SOM EN LEIRSKOLE FOR VOKSNE

– Dette var et av høydepunktene i sommerferien. Man kan nesten kalle det en leirskole for voksne, sier Ole Fredrick Klaseie, som deltok på basecampen.

Campingplassen i Gaupne var utgangspunkt for basecampen. Her møttes likesinnede med forskjellige erfaringer for å gå turer på bre, klatre, tinderangle og gå turer i høyfjellet. Hver dag var det et variert aktivitetstilbud med turer med turledere og føringsturer med NF-godkjente klatre- og breinstruktører. Noen dro også i fellesskap på turer på egen hånd.

– Jeg synes turene med turledere og instruktører er det beste med basecampen. Det er en fin måte å utforske turer og terreng man ikke har gått i tidligere, så vel som mulighet til å gå på bre eller til topps på tinder, sier Ole Fredrick.

PÅ TUR I SPEKTAKULÆRE OMGIVELSER

Blant turene var spektakulære turmål i Jotunheimen som Skeie, Store Austanbotntind, Soleibotntindtraversen, Storebjørn og Stølsmaradalstind.

– Stølsmaradalstind er en flott topp med førsteklasses utsikt mot Hurrungane. Dette er en lang tur som gjøres best i godt vær, sier turleder Erik Johannessen. Han fikk med seg flere deltakere og andre turledere på denne turen. Turen startet fra Murane, som ligger ved Tindevegen mellom Øvre Årdal og Turtagrø. Fra Murane gikk turen langs elven inn mot Austanbotn og videre til Gravidalsbandet og inn i Gravidalen.

Turfølge på vei mot Store Austanbotntind, Lidia Obolonska i forgrunnen.

– Ved Gravdalsbandet fant vi spor av mennesker flere tusen år tilbake i tid, med dyregraver og bogastiller, som er små skydd som jegerne gjemte seg bak og ventet på at flokker av rein skulle drives forbi, forteller Erik.

Fram til Gravdalen er det en tur i lettgått terreng, herfra begynner stigningen de siste 700 høydemetrene mot toppen. Stigningen byr ikke på de store utfordringene, men er relativt bratt. Den går delvis på våte sva og i løs grus, men byr også på morsom klyving.

– Ingen steder er spesielt utsatte. Etter klyvepartiet gikk vi et parti i ur før vi nådde toppen. Etter en god pause på toppen med mange bilder returnerte vi samme vegen som vi kom opp, forteller Erik.

GØY Å UTFORDRE SEG SELV

Ole Martin Maalen deltok på basecampen og var med på sin første tur med tinderangling til Store Austanbotntind i knallvær.

– Dette var en spektakulær tur som jeg aldri hadde sett for meg at jeg hadde turt å gå. Tinderangling har stått høyt på min liste over ting jeg har hatt lyst til. Det var veldig gøy å gå luftige turer med dyktige og profesjonelle instruktører og turledere, sier Ole Martin.

Andre aktiviteter var blant annet breturer på Nigardsbreen, Fåbergstølsbreen og Tuftebreen, klatring på Mannen i Jostedal, og introduksjon til naturlig sikret klatring.

– Om jeg skal trekke frem én enkeltopplevelse fra årets basecamp, så må det være brevandringen på Nigardsbreen. Vi hadde perioder med regn og dårlig sikt under basecampen, og det å utforske breen og leke litt i bra vær var en stor opptur. Instruktørene fant et sted på breen der vi ble firt ned og isklatret opp igjen, forteller Ole Fredrick.

Noen avsluttet turen med et forfriskende bad i brevann, mens andre svettet i badstuen og satte fartsrekorder i vannsklien i Lustrabadet.

STEMNINGSFULLE OG SOSIALE KVELDER

Tilbake på campingplassen samlet folk seg rundt bålpannen utpå ettermiddagen og kveldene. Her var det utpreget god stemning, og flere stiftet nye bekjenskaper.

– Jeg satte veldig pris på det sosiale og møtet med alle folkene, sier Øystein Nygård, som deltok på basecampen.

– Jeg har hatt fantastiske dager på basecamp, og blir gjerne med på flere turer med DNT fjellsport Bergen. Det beste har vært å treffe andre fjellentusiaster og være med på varierte aktiviteter, både 2000-meters topp, brevandring og klatring, sier Birte Hannestad, en annen deltager på basecampen.

VELKOMMEN MED I FJELLSPORTGRUPPEN

Basecampen i Gaupne er støttet med midler fra Erling Bjørstads stiftelse. Dette gjør det mulig å gjennomføre arrangementet med redusert deltakeravgift.

DNT fjellsport Bergen legger til rette for et allsidig friluftsliv med vekt på brevandring, tinderangling, klatring, bratt skikjøring og fjellskiløping. Det er et innholdsrikt turprogram med en rekke kurs, turer og aktiviteter året rundt. Fjellsportgruppen har et tilbud til alle fra nybegynnere til instruktører. Aktivitetene har varierende vanskelighetsgrad og stiller ulike krav til egenferdigheter og kompetanse. På tirsdager arrangeres hverdagsturer i byfjellsområdene, og på onsdager er det ukentlig klatring. Følg med på Facebook-siden til DNT fjellsport Bergen og bli med!

TEKST: KNUT INGE ENGELBRETH

Turfølge på vei mot Store Austanbotntind. F.v. Fredrikke Kirkevollen, Hanne Kaland og Jarle Tveit.

Taulag på Fåbergstølsbreen. F.v. Øystein Nygård, Pawel Sniecikowski, Hanne Kaland og Sverre Olav Solheim.

Hanne Kaland klatrer opp gjennom en isbrønn på Fåbergstølsbreen.

HØSTTUR TIL RONGEVÆR KYSTHYTTE

Når høsten er her, kan Rongevær kysthytte være stedet for deg.

OVERSUNDET OG UTILØYEN

Rongevær kysthytte ligger på øyen Nordra Kjerringa i Austrheim og er lett tilgjengelig med Turlagets utlånslåter fra Baløy. Turen til Baløy er en kjøretur på halvannen time fra Bergen sentrum, med gode parkeringsmuligheter ved marinaen. Som besøkende er det en unik følelse å kunne ro ut til hytten, som ligger ca. 300 meter fra bryggen på Baløy. Hytten ligger godt skjermet for havet, men tilbyr samtidig en nærhet til kysten og naturen i området.

ET ALTERNATIV TIL FJELLET

Rongevær kysthytte er et godt alternativ for dem som ønsker å legge turen til et annet sted enn fjellet gjennom høsten og vinteren. Her er det god plass til hele familien, ung som gammel. Anlegget er oppussert og utstyrt med alt gjestene skulle kunne trenge for å tilberede mat og oppholde seg på hytten: kjøkkenutstyr, vaskemaskin, dusjer og tv. Oppussingen har gitt en høy standard, samtidig som preget til det gamle skolehuset fra 1933 fortsatt sitter i

veggene. Dette var en ny og spennende måte å oppleve en turlagshytte på, med en unik beliggenhet rett ved sjøen.

AKTIVITETER VED KYSTHYTTEN

Området byr på en rekke friluftaktiviteter og er kanskje mest kjent for mulighetene for kajakkpadling. I tillegg kan man dykke etter havets delikatesser. Dette er ikke turen du lar fiskestangen bli liggende hjemme. Det er mulig å fiske direkte fra kaianlegget, eller ta turen ut blant de mange småøyene rundt hytten. Det er mange gode fiskeplasser der.

Kveldene på hytten kan tilbringes foran peisen eller tv-en som er plassert i storstuen på skolehuset. Med flere oppholdssteder er det plass til alle besøkende.

Det er mulig å finne kart og informasjon om ruter og turmål på anlegget. Turene er av ulik lengde og kan legges skjermet for havet i smult farvann. Gamlehamna på Krossøy, et gammelt, fredet

sjøbruksmiljø, er et godt turmål. Stedet er tilgjengelig med Turlagets robåter, cirka en times roing unna Rongevær. Dette er en unik måte å få et innblikk i hvordan mennesker levde livet sitt ute i havgapet for over 200 år siden.

FAKTA OM RONGEVÆR KYSTHYTTE

- 38 sengeplasser
- Ulåst
- Ubetjent
- Man kan leie hele eller deler av anlegget, eller bestille enkelt seng.
- Merk at båter er tilgjengelige fra klokka 16.00 ankomstdagen og skal returneres til kai på Baløy seinest klokka 15.00 avreisedagen.
- Det er mulig å låne med seg redningsvester til turen ved marinaen, men husk å kontakte Turlaget i forkant, slik at man får med seg koden til nauset.
- Det er også mulighet for leie av kajakk ved Kilstraumen Brygge.

TEKST: FREDERICK GUDIM STRØM

BT-HYTTA

– MJUKT OG MILD UNDER HØGFJELLET MUSKLAR

BT-hytta ligg flott til ved Vesetvatnet ved Mjølfjell. Du kan gå vidare via Fallet og til Ulvik.

Fisken bit godt i Vesetvatnet. Du treng ikkje fiskekort der.

– Oi, eg har fisk!

Seksåringen med fiskestonga er litt for ung til å verdsetja utsynet til mektige fjell, men ei stong som står i spenn, er han i stand til å skatta, særleg når det er første gongen. Litt seinare har tre fine aurar spreit seg ferdig på dørken framom tofta, men i augo til seksåringen lyser det framleis. Han, og han åleine, har forsynt familien med eit fiskemåltid, på første forsøk! Slik tennest ein lidenskap for livet ute.

MYKJEÅSJÅ

Det er seksåringens første tur til Vesete og BT-hytta. Han har balansert over hengebrua over Raundalselva, han har bada i ein kulp i Veseto, som brusar attmed stien, og sjølvsagt har han, både to og tre gonger, lurt på kor langt det er att.

Han har stolt på forsikringane frå mor og far om at no er det like før du kan sjå hytta – og båten – og stranda – og fiskeplassane. Og det godt kamuflerte naustet. Og så har han smurt seg med tolmod, eller berre blitt distraherert av noko anna. Eit vak i ei bakevje på Veseto. Ein saueflokk på veg heim att frå fjellbeite. Ein vakker stein han fann i stien. Kan hende har han også, i ein matpause attmed eit stryk, sansa mor og fars glede over dette høvet til å nyta vakker og urørt norsk natur. Ei helg i dei mektige fjella her i grenselandet mellom Voss og Ulvik, der gras- og lyngkledde dalføre alltid berre er ein overgang mellom gåvmild skog og velstelt kulturlandskap på den eine sida og nådeløst høgfjell på den andre.

HINT AV HAUST

For når sommaren har vore varm, flugene har surra og myggen har bite lenge nok, er det alltid godt å koma seg til fjells. Kjenna det første draget av kald haustluft mot kjakane. Sjå graset gråna og lauven gulna, medan sommaren restvarme framleis kan nytast, om og når solstrålane bryt gjennom.

Lett tilgjengeleg ligg BT-hytta og inviterer deg inn i dette fargesprakande fyrverkeriet i gult, raudt, grønt, grått og

purpur. Midt i eit landskap som på ei og same tid er både frodig og goldt, både grøderikt og snau. I overgangen mellom sommar og haust er fargespelet på sitt fagraste. Lettvint kjem du deg til Mjølfjell, gjerne med tog til stasjonen. Litt meir innsats må du leggja ned for å koma deg vidare til BT-hytta, men ikkje meir enn at fotturen lett kan gjennomførast også av familiens yngste. For ein vaksen snakkar vi om ei gangtid på rundt to timar. Stien som tek deg dit, er T-merka og held fram i søraustleg retning mot Ulvik.

GÅVE FRÅ BT

BT-hytta er ein gammal støl som Bergens Tidende i si tid kjøpte og brukte som velferdstiltak for sine tilsette. Men bruken svarte ikkje over tid til investeringane i drift og vedlikehald, og i 2017, i samband med avisa sitt 150-årsjubileum, vart hytta, med ei tilhøyrande omfangsrik utmark, gitt i gåve til Bergen og Hordaland Turlag.

BT-hytta ligg vakkert til på solsida av Vesetvatnet. Dalføret er tiltalende mildt og mjukt, sjølv her, drygt 850 meter over havet, med vatnet som glitrande midtpunkt. Men over på tre kantar kneisar snau fjellet og lokkar med si makt og sine musklar. Til meir enn 1600 meter strekkjer toppane seg, somme av dei med evig snø på. BT-hytta er såleis eit framifrå utgangspunkt for toppturar til dei kringliggjande høgdene.

EIT HØVETILÅ KJENNA SEG LITEN

Vesete og BT-hytta er ein plass for eit mangfald av aktivitetar for både store og små, men det er også ein plass for total avkopling. Fjernt frå lyd og lys og andre sivilisasjonsinnretningar vi trur at vi ikkje greier oss utan. På Vesete kan du fri deg frå tv og internett og berre nyta stjernehimlen ei kald natt. Og kjenna deg akkurat så liten og avmektig i verda som eit menneske stundom treng å kjenna seg.

TEKST: KNUST LANGELAND

■ KALVEDALSHYTTA

■ SKAVLABU

■ VARADALSBU

■ NORDDALSHYTTE

■ SOLRENNINGEN

■ ÅSEDALEN

■ SELHAMAR

■ TORVEDAL

■ VOLAHYTTE

■ TORFINNSHEIM

■ VENDING

■ GULLHORGABU

■ HØGABU

16 DAGAR GJENNOM TURLAGETS LANGE HYTTEREKKJE

Fem karar trava gjennom Stølsheimen, Vossafjella og fjella ved Bergsdalen, og besøkte dei fleste av Turlaget sine hytter på turen.

EINGAMAL DRAUM GÅR I OPPFYLLING

Turen dei gjekk i fjor sommar, vart planlagt grundig. Initiativtakar Knut Kaldestad fortel:

– Eg har tenkt i mange år på å gå ein tur rundt i hyttenettet til Turlaget og var inspirert frå ein artikkel i Sti og Varde om to kvinner som tok ein tilsvarande langtur for fleire år sidan.

Tre av dei fem gamle vennene starta i Kvingo i Masfjorden. Då fleire av dei hadde private hytter i Bergsdalen, vart det eit naturleg mål å avslutte den lange turen der. At dei bevisst valde turlagshytter, forenkla behovet for å bera med seg mat for fleire veker. Dei tolmodige langturvandarane sparte då vekt og volum som mat, kokeutstyr og brensel som elles ville ha fylt opp ryggsekkane.

– Grunntanken var å finna ei rute der me kunne gå samanhengande på sti langs DNT-hyttenettet og unngå å kryssa vegar så langt det var muleg. Me kryssa vegen berre to gonger. Det var E39 ved Dyrkollbotn og E18 ved Bulken, fortel Knut.

OPPMUNTRANDE Å GÅ PÅ TURSAMAN

Kalvedalen, Dyrkollbotn, Skavlabu, Vardalsbu og Norddalshytta vart passert i all slags vêr. Det var solskinn og bading, eller pøsande regn.

– Me hadde tenkt gjennom på førehand om me kunne komma til å mista motet om uvêret kom. Men når me var fleire som gjekk saman, var det i seg sjølv ei god motivering for å fullføra. Alle bidrog til å skape godt humør på vegen. Eg var den einaste av turkameratane som ikkje hadde pensjonert meg, sjølv om eg nærmar meg pensjonsalder, eg òg, fortel Knut.

SNØFONNER GAV UTFORDRINGAR

Det vart mykje opp og ned frå Norddalen over mot Solrenningen, opp Berdalen til Åsedalen, over vidare til Selhammar, denne flotte turlagshytta som ligg så fint til i Stølsheimen. Så opp dei lange bakkane over Hundeggi og Kvandalsleitet til frodige Torvedalshytta.

– Tidvis kunne det vera krevjande å finne stien over fjella i dårleg sikt. Eg hadde gått dei fleste etappene enkeltvis før og kjente

området, men då stien forsvann under snøfonner, var det godt å vera mange i følgjet som kunne sjå rundt etter vardar eller stiteikn, fortel Knut.

MEDVÅTE KLEDETILVÆTE

Knut minnest mange fine plassar på turen. Opphaldet på Volahytta trekker han fram som eit av høgdepunkta.

– Fjella rundt Volahytta er så flotte, og fossefalla gav ei ekstra god oppleving av staden. Eg vil gjerne komma tilbake dit, for eg har ikkje vore på Kvitanosi. Den fjelltoppen kan vera fin å oppleva frå Volahytta, seier Knut.

Etter Volahytta bar det sørover. Dei hadde avtala med huseigarar på Væte at dei kunne ta inn i huset deira, som ligg over Bulken. Her venta klestørk, fersk mat og den første dusjen på to veker. Turen ned til Væte og Bulken vart etterfylgt av den høgste oppstigninga på heile turruta. Gråsida, som kravde ei stigning på ca. 1000 meter, kjendest godt i beina.

– I byrjinga fekk me god turleiing av kjent-

Initiativtakar Knut Kaldestad gjekk 16 dagars langtur i Turlaget og Voss Utferdslag sitt hyttenett. Asbjørn Valen, Harald Forland, Eigil Nødtvedt og Karl Hjelmeland var med på heile eller delar av turen.

folk på stølen som vart med opp til tregrensa. Då skodda kom sigande, måtte me ta fram kart og kompass for å finne toppen. To hadde papirkart og to gjekk med digital navigasjon, fortel Knut. På Torfinnsheim møtte dei Knuts kone, Anne, som laga til eit festmåltid med jordbærdessert. Fersk mat dei siste dagane vart høgt verdsett etter eit par veker med tørrmat og hermetikk. No venta den lange etappen på 22 km innover i Bergsdalsfjella til Vending.

GUDSTENESTE TAKKA VERESTAV

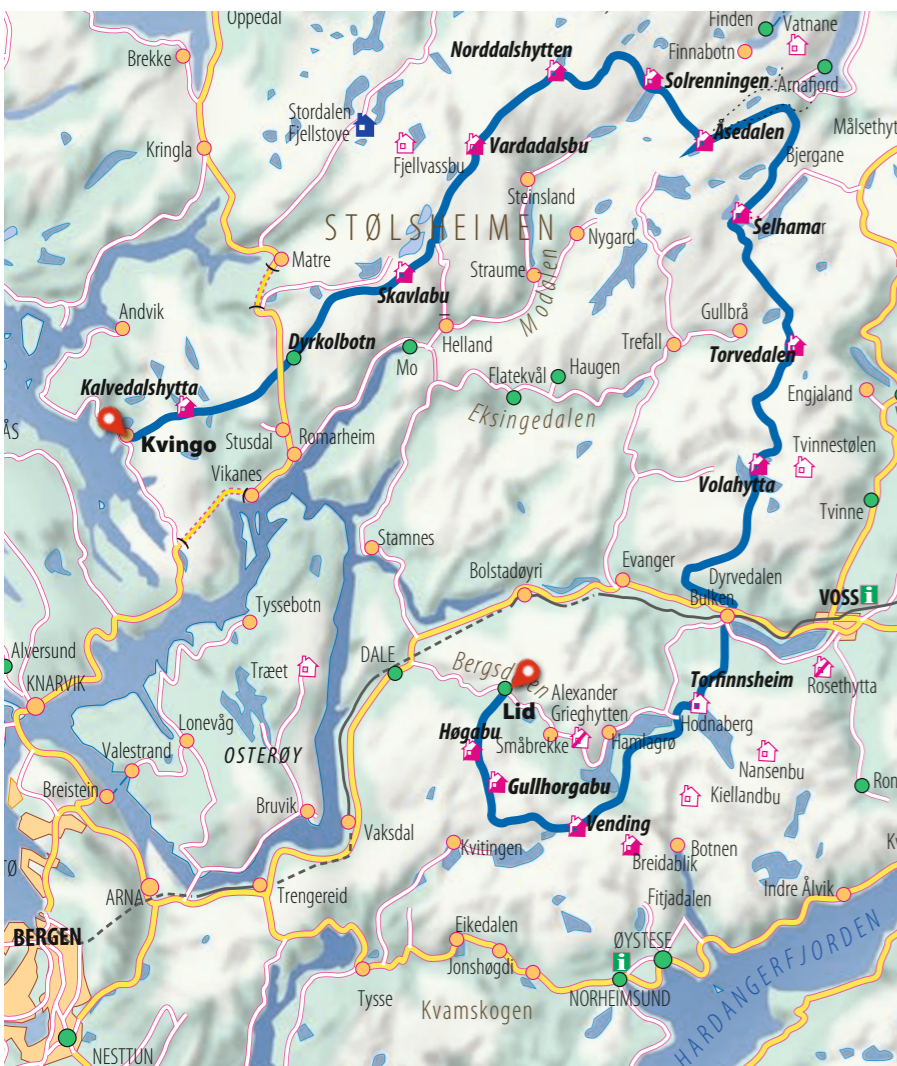
På Vending var det hyttekos, liv og leven. Ei full hytte med barn i alle aldrar som leika ute og inne. Turen nærma seg slutten. Siste losjstid Gullhorgabu skulle no inntakast. Turen er kupert med nokre gode fjellstigningar. Dei tilpassa ei av stigningane til å komme til ei høgde med radiodekning søndag kl. 11. At sjømannspresten i turfølgjet som no hadde gått frå Masfjorden til Bergsdalen, måtte opp på eit høgt fjell for å få med seg gudstenesta på NRK P1, er truleg ikkje blant dei vanlegaste teologiske aktivitetar. – Me måtte hengje radioen opp i ein vandrestav for å få god nok dekning, smiler Knut.

I motsetning til Vending var Gullhorgabu folketom. Sommaren glei over i kalde netter desse siste augustdagane. Den siste hytta, Høgabu, var berre eit stopp for spisepause, før det bar nedover til Berge. Her venta god mat på privathyttene dei har i lia. Knut fortel at han gjerne vil gå ein tilsvarande tur i framtida.

– Ja, eg går gjerne ein tilsvarande langtur i eit anna stort fjellområde. Det kan vera på Hardangervidda, eller kanskje i Jotunheimen. Det var i Jotunheimen eg hadde dei første lange hytte-til-hytte-turane mine, så dit kjem eg gjerne tilbake. Då vil eg også gjerne ha fleire andre med meg.

Dei siste orda i turdagboka til Asbjørn Valen oppsummerer denne spesielle turen: «Turen har vore ein pilegrimsvandring der det å vere på veg har vore det viktigaste. Vi har vandra i 16 dagar, og nokon har hoppa av og på undervegs. Det har vore særst godt å gå i mange dagar på rad og kjenne at kropp og sjel har hatt godt av det.»

TEKST OG FOTO: THORBJØRN KALAND

Norengros K.J.Brusdal

Stolt samarbeidspartner av Bergen og Hordaland Turlag

Hvem er Norengros?

Norengros er Norges største leverandør av forbruksvarer til privat og offentlig sektor. Norengros K. J. Brusdal har kontorer, hovedlager og butikk i Arna utenfor Bergen.

Fra hovedlager distribueres det varer ut til hele Vestland fylke. Vi har også butikk i Førde, på Sotra og på Stord.

Les mer om oss

Skann QR-koden
www.norengros.no

Introduksjonstilbud

Som DNT medlem får du nå gnagsårplaster fra Compeed til kun kr 79,-

Velkommen innom en av våre fire butikker og få samtidig en liten velkomstgave.

79,-

- Emballasje
- Kontor - og datarekvista
- Medisinske forbruksvarer og utstyr

NorEngros
K.J. Brusdal AS

- Møbel
- Storhusholdning
- Serviceteknisk avdeling

TIL FJELLS MED TURLAGET FOR Å LÆRE NORSK

Da krigen brøt ut i Ukraina, samlet turledere seg for å finne ut hvordan de kunne hjelpe flyktingene til å lære norsk og bli kjent med turmulighetene i Bergens-området.

HVA ER TIL TOPPS BERGEN?

I 2017 inngikk Bergen og Hordaland Turlag et formelt samarbeid med Bergen Røde Kors om den vandrende språkkafeen Til Topps Bergen, som allerede var en del av et etablert nettverk av Til Topps-grupper forskjellige steder i landet. Gruppene er åpne for alle som ønsker å lære norske ord og fraser, eller vil lære fra seg norsk – og bygge nettverk. Det er gratis å delta, og sammen trener ledere og deltakere mot en årlig overnattingstur i høyfjellet.

Siden har frivillige Røde Kors-ere samarbeidet med frivillige i Bergen og Hordaland Turlag, som i dag har det administrative ansvaret for gruppen.

VILLE HJELPE FLYKTINGENE

Gjennom den flerkulturelle turgruppen Til Topps Bergen har Bergen og Hordaland Turlag i mange år gitt et sporty og sosialt tilbud til flyktinger og andre som ønsker å lære norsk og dessuten vil lære Byfjellene å kjenne. Her kan alle som kommer til Bergen, for kortere eller lengre tid, være med på språktreningsturer som kan bidra til å lette overgangen til livet i et nytt land. Noen ganger trener vi også på norsken sammen på kaféer, eller på KODE, hvor vi vandrer blant norske landskapsmalerier sammen med engasjerte ansatte. Derfor var det en selvfølge at frivillige i Bergen og Hordaland Turlag stilte opp da de første ukrainske flyktingene ankom Bergen i mars 2022, rett etter at det hadde brutt ut krig i hjemlandet deres. Med bakgrunn i det store antallet flyktinger som ankom Bergen da, ønsket vi å se på mulighetene for å bygge videre på Til Topps Bergen sitt arbeid, og inkludere de øvrige turgruppene i Bergen og Hordaland Turlag enda mer aktivt i arbeidet i forhold til flyktinger. Derfor inviterte vi representanter for de ulike turlagsgruppene til et samarbeidsmøte.

SAMMEN OM «GYLNE ØYEBLIKK»

12 engasjerte frivillige og tillitsvalgte stilte på møtet. Vi kom også i kontakt med Daria Krasnianska, en ukrainsk dame som har bodd i Bergen i mange år, og som har startet en turgruppe for ukrainske flyktinger. Gruppen hennes ble raskt svært populær, og Daria ønsket å se på mulighetene for et samarbeid med Bergen og Hordaland Turlag.

Sammen ønsket vi å skape «gylne øyeblikk» gjennom å presentere flyktingene for turmuligheter og friluftsområder. Vi ønsket også å inkludere flyktingene i lavterskeltilbud innenfor både Til Topps Bergen, Turboklubbene og andre turlagsaktiviteter. Derfor nedsatte vi et utvalg for å se på hvordan vi best kunne gjøre dette. Utvalget gjennomførte fire møter, hvorpå vi ble enige om å ta arbeidet videre gjennom Til Topps-gruppen, i samarbeid med Daria, og med bistand fra frivillige i andre turlagsgrupper. Ukrainere er veldig ivrige etter å lære språk, og ønsker å bruke mulighetene som Bergen har å by på.

AKTIVITETSDAGER, FJELLTURER, HYTTEUR OG GÅRDSBESØK

Vi fikk produsert og oversatt informasjon om Turlagets tilbud til ukrainsk, og dette materialet leverte vi ut både på mottak og andre steder. Vi stod også på stand i Grieghallen på et velkomstarrangement som Bergen kommune hadde for de nyankomne flyktingene.

Videre satte vi i gang et prøveprosjekt med formiddagsturer, aktivitetsdager for barnefamilier, og rett før jul arrangerte vi helgetur til Alexander Grieghytten i Bergsdalen. Rita Alma Lehn, en av de frivillige som var med på hytteturen, forteller at 35 kvinner, menn og barn reiste sammen. Det ble en virkelig fin førjulshelg, med veldig god stemning. De gikk turer sammen, de bakte, og et besøk på en av de lokale gårdene gjorde spesielt stor lykke blant barna.

SPRÅKTRENING PÅ 1107 MOH.

Turvåren 2023 ble avsluttet med språktrening på 1107 moh. i slutten av juni. Da var vi 21 personer fra ni forskjellige nasjoner som reiste til Hardanger og gikk Dronningstien sammen. På toppen kunne vi se det ukrainske flagget, som noen av deltakerne hadde med seg, vaie i vinden. Til Topps Bergen har et bredt turtilbud i høst, som består av alt fra lette til mer krevende turer. I samarbeid med Daria er tre av turene spesielt tilpasset nyankomne flyktinger fra Ukraina.

TIL TOPPS BERGEN SOM BROBYGGER

Gjennom Til Topps Bergen har Bergen og Hordaland Turlag, sammen med Bergen Røde Kors, skapt et slikt treffpunkt, der innvandrere og nordmenn sammen kan bli kjent med byen og Byfjellene, med språket – og med hverandre. Slik bygges nettverk – og broer mellom turglade mennesker. Tanken er også å inkludere nyankomne flyktinger og andre i friluftaktiviteter, og rekruttere nye turledere med flerkulturell bakgrunn. Slikt blir det god språktrening av.

TEKST:
ANNE CHARLOTTE VALAKER BRUHEIM,
AKTIVITETSLEDER I TIL TOPPS BERGEN

Eit kinderegg av ei oppleving – FRÅ KVANNDAL TIL ALLMENNINGANE

400 år gamal sti får 1800 trappetrinn.

24. juni var det stortilt opning av sherpatrappene i Kvanndal, eit omfattande prosjekt som Venelaget for stølsvegen i Kvanndal har jobba med sidan 2019. Stølsstien, som har vore der sidan 1600-talet, har dei siste fire åra fått heile 1800 trappetrinn, bygd av dyktige sherpaer frå Khunde i Nepal. Stien mellom Kvanndal og Rong er den 17. etappen av Bergensstien, og på den offisielle opninga av trappene gjekk eg denne makelausa turen for fyrste gong.

Kom og sett deg på skuldrane mine og bli med på turen!

Eg møter over hundre forventningsfulle menneske i Kvanndal som skal ta del i det som truleg er den største merkedagen i bygda sidan ferjene tok til å gå i 1940. Ålvik Musikklag set tonen for dagen, og Vigdis Reisæter, leiar i Venelaget, snakkar varmt om prosjektet før me går i samla tropp mot starten av trappene. Det er idyllisk frå fyrste steg på stien. Kring oss er det frodig og eirgrønt, langsmed stien renn Kvanndalselvi fritt nedover dalen.

SNORKLYPPINGVEDTVEITE

Ved Tveite er det duka for høgtideleg opning, og generalsekretær i DNT, Dag Terje Klarp Solvang, gjer seg klar for snorklypping. Han pratar høgt og fengjande, orda flyt og forsamlinga er lydhøyr. Han omtalar stien som eit kinderegg av ei oppleving og vektlegg kulturminnebevaring, tryggleik og dugnadsvilje. For arbeidet som er lagt ned i denne stien er verkeleg formidabel, ikkje berre av sherpaene, men også av eldsjeler som har sytt for finansiering, vedlikehaldsarbeid og koordinering av prosjektet. Eg ser på Oddvar Drevsjø i forsamlinga, og sender han eit varmt blick. Bautaen i Voss Utferslag er ein av desse eldsjelene som har lagt ned mykje arbeid, til stor glede for oss alle.

Attende til generalsekretær Solvang. No er han verkeleg i siget. Folkehelse er neste stikkord, og me spissar øyrene. Han fortel på engasjerande vis om kor viktig det er å gjera stiar tilgjengelege og trygge. Så kjem det finaste sitatet eg har høyrte på lenge: – «Ein meter på tur er ein meter vekk frå helsetenesta». Det går rett inn i sjela. Det skildrar det viktige arbeidet slike prosjekt står for.

OPP, OPP, OPPI!

Etter snorklyppinga byrjar det gode slitet. Nokre tel trinna oppover, andre angrar på at dei ikkje tok med meir vatn på turen. Praten går, og hjarta slår. Ved Haugane har me lagt bak oss om lag ein tredjedel av trappene. Servering av flatbrød, spekemat og rjome, kombinert

Ved Haugane får ein flott utsikt ut fjorden mot Utne.

Generalsekretær i DNT, Dag Terje Klarp Solvang, klypper snora og stølsvegen er offisielt opna.

Gjellestølen og Allmenningane i sikte!

med nydeleg utsikt ut fjorden mot Utne, gjev ny energi for etappen til Kvanndalsstølen.

Sveitten renn, og det riv godt i muskulaturen. Å leggja stein på stein får ei ny tyding – eg er djupt imponert over handverket. Mot toppen av trappene ser eg bøneflagga mellom trea: Blått for himmelen, kvitt for vinden, raudt for eld, grønt for vatn og gult for jorda. I balansen mellom dei fem elementa skal me få god helse og harmoni. Eg stoppar opp mellom flagga og kjenner på takksemnd for all gleda naturen gjev meg.

EI PERLE PÅ TOPPEN

Etter heile 1800 trappetrinn får eg verkeleg løn for strevet – Kvanndalsstølen er rett og slett ei perle. Stølstunet, som ligg på 600 moh., byr på nydeleg utsikt mot Oksen. Eg legg meg ned på bakken ved stølstunet, nyt sumaren og varmen frå sola.

Etter ein lang pust i bakken går me vidare på den T-merka stien mot Rong. Det tek ikkje lang tid før det vert ny pause og meir undring. Me kikkar mot Sørfjorden og Kinsarvik. Fossane i Husedalen er store og mektige, sjølv på over 20 kilometers avstand. Frå Tveitevatni går det leikande lett, her er det kupert terreng og svært lettgått sti. Me ser mot Herdabreia i vest og bort mot stien frå Folkedal til Rong i aust. Det er fascinerande å tenkja på at Heilag Olav kom med skip inn Hardangerfjorden til Folkedal og gjekk til fots mot Voss i desse fjella for 1000 år sidan.

Brått ser me Gjellestølen og Allmenningane, der bilen står parkert. Eg går nedover lia og vurderer kva eg skal gjera resten av ettermiddagen. Planen var å gå vidare til Voss via Veskre og Grønahorgi, men etter ein lang indre debatt konkluderer eg med at det får bli ein annan gong. I dag var inntrykka store – hovudet har ikkje plass til meir.

TEKST: MARGRETHE ALM
FOTO: RICHARD JACOBSEN

Du er nesten på toppen når du ser bøneflagga.

SHERPATRAPPENE I KVANNDAL

- Brattaste sherpatrappene i heile Vestland.
- Kring 1800 trappetrinn.
- 17. etappe på Bergensstien.
- Trappene vart bygde av sherpaer frå Khunde i Nepal, gjennom Stilbyggjaren AS
- Det er Venelaget for Stølsvegen i Kvanndal som har organisert prosjektet, med økonomisk hjelp frå fleire sponsorar.
- Turen frå Kvanndal til Allmenningane/Rong er fin å gå både sumar og haust.

HALLINGSKEID PÅ DET MEST FARGERIKE

Møtepunktet mellom Sogn og Hardanger, Hallingdalen og Raundalen er på sitt vakreste nå.

THORBJØRN KALAND

Flammende farger i lien over Hallingskeid.

THORBJØRN KALAND

Flammende farger i lien over Hallingskeid.

ANDRÉ MARTON PEDERSEN

Flammende farger i lien over Hallingskeid.

BOTANISKE FYRVERKERI

Ved Hallingskeid er vegetasjonen sparsom, men de vekstene som har valgt å slå seg ned der, flammer opp i de vakreste farger rundt den grå gneisen i etterkant av sommeren. Matter av blåbærlyng skinner i rødt, mens de blå bærene fanger oppmerksomheten. Fjellbjørken gulner, ett og annet rognetre som har kjempet og overlevd metertykke snøfall, er et fyrverkeri i gult, rødt og oransje. Reinlaven er den deiligste seng å ligge i når termosen skal frem eller et lite oppkok til suppe eller en kaffetår skal gjøres.

STEINHARDE VEGGMALERIER

Men det er ikke bare floraen som frister i dette området, for på oppsiden av jernbanestasjonens overbygg har statsbanens folk rensket fjellet fritt for vegetasjon og jord. Dermed avdekkes naturens vakre veggmalerier skapt gjennom et par hundre millioner år. En gang var fjellet her inne en varm deig av granitt som lå 50 km nede i jordskorpen. Langsomt størknet den og fant veien opp mot sollyset. Men ytre krefter presset på, berget sprakk opp, og flytende kvarts ble skvist ut i sprekke der den størknet. Senere oppsprekninger skapte nye ganger av flytende kvarts. Ytre krefter knadde fjellet, som til slutt ble foldet sammen. I dag kan du se de mange gangene som krysser og skjærer seg inn i hverandre, se foldinger i det fargerike veggmaleriet som bergartene har gitt oss.

BLOKKER MED PYNTEBORDER

Hvis du følger stien inn Buadalen og opp i lien mot Osa, kommer du inn i et makeløst blokkhav. Steinblokkene på 20–120 cm kan være kantete og nylig oppsprukket, eller rundet med ulike farger og mineraler som isen har tatt med seg fra gud vet hvor.

Som i veggmaleriene over stasjonen har disse blokkene vakre ornamenteringer og figurer.

HYTTEN MEDSJEL

Selv om Hallingskeidhytten fremstår med lekkert interiør, helt nytt kjøkken og bekvemmelig med strøm og innlagt vann, bærer den en lang kulturhistorie. Hytten er et av de gamle byggene som ble satt opp med metertykke steinvegger i anleggsbyen til rallerne som bygget Bergensbanen. At hyttens originale linjer og byggestil er ivaretatt, underbygger også hyttekosen og atmosfæren når vi hygger oss med nye bekjentskaper etter en fin høsttur i fjellet. Rallernes innsats med bygg og brospenn er verd et studium.

Jeg bærer en evig lengsel tilbake til naturens fornøylespark på Hallingskeid.

TEKST: THORBJØRN KALAND

THORBJØRN KALAND

Fossefallet fra Skomavatnet.

THORBJØRN KALAND

Høstfarger i Kleivegjelet.

TAP AV NATURMANGFOLD ANGÅR DEG

Det kommer stadig vekk rapporter som oppdaterer status for verdens naturmangfold. Felles for dem er at de beskriver en alvorlig naturmangfoldkrise, der menneskene blir stadig flere og de ville dyrene blir stadig færre.

I oktober lanserte WWF en rykende fersk Living Planet Report som beskriver situasjonen for verdens natur. På bare 50 år har vi mistet nesten 70% av klodens ville dyr. Det er antallet individer av hver art som blir mindre og mindre og til slutt så mister vi arten. Alle vi som lever i dag er tidsvitner til den største og raskest eskalerende nedgangen av ville dyr i hele menneskehetens historie.

En annen internasjonal forskningsrapport viste at åtte av ti fuglearter i verden nå er utrydningstruet. 40% av de norske fugleartene står på rødlista over trua arter. Jakt og fangst har historisk sett vært de største truslene mot fuglene. Nå har både klimaendringer og arealendringer i tillegg slått inn for fullt. Sett i lys av dette så bør vi mennesker nå redusere de negative påvirkningene vi påfører arts mangfoldet så godt vi bare kan. Jakt på arter som sliter bør ikke foregå. At noe er lov er ikke det samme som at det

er moralsk forsvarlig eller etisk riktig ut ifra et økologisk perspektiv. Man bør ha en aktverdig grunn for å ta et liv. Å drepe et dyr kun for forlystelse, er ikke etisk akseptabelt.

Hvordan skal vi som mennesker komme oss ut av den alvorlige krisen vi har skapt? For det er alvorlig når 96% av verdens pattedyr (målt i vekt) består av mennesker og våre husdyr.

Vedtatte sannheter og en treghet i evnen til å ta inn over seg ny kunnskap om natur og arts mangfold gjør det vanskelig for mange å tilpasse seg den nye virkeligheten. Da min oldefar jaktet hare på 1950 tallet så utgjorde ikke det noen trussel mot bestanden. I dag vet vi at harebestanden har blitt så kraftig redusert at den har havnet på den norske rødlista kategorisert som «nær truet». Forskerne tror at harene i Norge går en tung tid i møte ettersom de har begrensede muligheter for å tilpasse seg klimaendringene og «mismatchen» mellom

pelsfargen og omgivelsene. Hvorfor skal vi da påføre harene en ekstra påkjenning ved å jakte på dem over hele landet?

Og hva med den norske rypeforvaltningen? Når det er de som tjener på rypejakten som selv skal sette kvotene for jakt, sier det seg selv at det ikke er et system rigget for å ta vare på arter som sliter. Enkelte peker på at det alltid vil være svingninger i rypebestandene. Ja, det har alltid vært svingninger – men nå svinger rypebestandene på et faretruende lavt nivå i forhold til for 30 år siden. Årsakene til rypenes tilbakegang er selvsagt sammensatte og det er ikke alt vi klarer å gjøre noe med på kort sikt, men det vi kan gjøre noe med er å redusere de direkte negative påvirkningene som skjer via ødelagte leveområder og jakt.

Mye ved vår livsstil påvirker de andre artene indirekte. Vi har dermed ikke så lett for å se sammenhengen mellom våre handlinger og de negative konsekvensene av dem. Som når vi i god tro kjøper oss hytte i et vakkert fjellterreng. Den kan

være satt opp i et livsviktig område for f.eks villrein. Vi kan ikke stole på at de som selger hyttetomter på fjellet har tatt disse hensynene. Vi kan heller ikke stole på at kommunene, som sier de er avhengige av inntekter fra hytteturister, skal sette på bremsen for ny hytteutbygging i sårbar natur.

Det er avstanden mellom naturens evige sykluser og menneskenes måte å tenke på som er mye av årsaken til problemet. Vi har i vår moderne verden mistet evnen til å se de store sammenhenger. Vår egen logikk har blitt vår største fiende. Ta for eksempel en bonde som ser at insektene ødelegger avlingene hans. Det naturlige vil da være å tenke at hvis han dreper insektene så blir det bedre. Alle de negative effektene av dette er ute av syne, men vi kjenner de godt fra forskning i dag; Insekts-død, fugle-død, alvorlige sykdommer, tap av mikroorganismer i jorden, monokultur osv.

Problemet er at det som gjør oss til en så suksessfull art som nå som bebor omtrent hvert hjørne

av jordkloden, samtidig er det som ødelegger for oss. Vi klarer ikke å se de store sammenhenger og vi overser vår sterke avhengighet av en intakt natur. Ut av dette har vi skapt en (u)kultur som er besatt av økonomisk vekst og som ikke anerkjenner andre levende veseners rett til å leve sine liv. Vi har fått større hus, større biler og mer luksus. Dette er noe som gir oss midlertidig nytelse, men på sikt så er det nettopp dette som ødelegger både trivselen og planeten. Å vinne over naturen er det samme som å ødelegge for oss selv. Som den kjente biologen Dag O. Hessen pleier å si: Den største trusselen mot verden er troen på at noen andre skal redde den.

Vår menneskelige adferd må i større grad handle om hvordan vi kan tilpasse oss naturen og ikke hvordan vi kan fjerne naturtyper og arter som ikke passer oss. Det er alvorlige naturødeleggelser på gang over hele jorden og en hensynsløs behandling av de andre artene som vi deler kloden med. Jorden har opplevd masseutryddelser av arter også tidligere, men denne gangen er ikke trusselen en vulkan eller meteoritt. Både du og jeg kan faktisk ta veivalg som bidrar til å stanse katastrofen.

TEKST: ALETTE SANDVIK

LESERINNLEGG AV GUNNAR FALCKOLSEN

Under tittelen Med berekraft i sekken har Turlagets naturvernansvarlig Dag Sandvik i Sti og Varde nr 2 gjort seg tanker omkring Turlagets virksomhet og klimaavtrykkene av denne. I artikkelen benytter han det tidsriktige b-ordet hele ni ganger uten at jeg greier å få en klar oppfatning av hva som egentlig ligger i det. Det skyldes mest sannsynlig alder. Jeg skal derfor love eventuelle lesere at jeg maksimalt skal bruke ordet en gang og da i sin opprinnelige betydning.

Det begynner sjarmerende med historien om en bestefar som nok vi alle skulle ønske vi hadde hatt og som noen av oss prøver å være. Ta med barnebarn på tur med noe godt i sekken er hyggelig for alle parter.

Så lister han opp en rekke tiltak som for en stor del synes relativt harmløse og sikkert velmente. Jeg registrerer at Turlaget skal satse på bynære aktiviteter. Jeg håper at dette ikke innebærer en reduksjon av kjernevirksomheten som hittil har vært utvikling av ruter og stier og drift av hytter i fjellet. Hvis det siste er tilfelle hadde det vært kjekt om dette ble kommunisert til medlemmene.

Men så er det at overdosen med Møllers Tran som Dag må ha tatt til frokost virkelig begynner å virke idet han gir seg ut på en tallonani som i beste fall er unøyaktig, mest sannsynlig er feil, og kanskje det aller viktigste: At de kan pådra mennesker en klimaskam som er helt uberettiget. Ordet tonn er bokstavelig et tungt ord. Vi har vel formening om at 40 sekker sement er ett tonn, og vekten av 15 mennesker likeså. Jeg er langt fra en klimafornekter, men et langt liv som økonom har lært meg at hvis en skal foreta endringer, enten det gjelder økning av inntekter eller reduksjon i kostnader, så må en gå på de tallene som står lengst til venstre for kommastreken og ikke

milevis bak. Jeg vil minne om at bare utslippene fra gasskraftanlegget på Melkøya er 850.000 tonn årlig og at Norges samlede utslipp av klimagasser utgjør rundt 1 promille av verdens samlede utslipp. De 150 tonnene som Dag er bekymret for er således for bagateller å regne og jeg håper at han har nyttigere ting å ta seg til i arbeidstiden enn å massere på slike tall.

Jeg vet ikke hvilken verden Dag egentlig streber etter, men for å få anvendt min kvote på en gangs bruk av b-ordet har også jeg lekt med tall. Turlaget frakter hvert år inn en masse utstyr til hyttene. Jeg vil løselig anslå det til 50 tonn. Hvis en skulle unngå helikoptertransport og bære det til hyttene vil det medføre rundt 3000 turer med last. Med en snittlengde på én mil til hyttene ville det bli 60.000 km med last og retur. Da snakker vi om behov for bærekraft. Det sier seg selv at dette ikke ville kunne gjennomføres. Hvis Turlaget skal opprettholde sin virksomhet i fjellet er bruk av helikopter en nødvendighet.

Dag tar utgangspunkt i bestefars Sivlevegen og Per Arne, som så vidt jeg vet bor ved Bjørkheim, som forbilder for hvordan en skal dra på tur: Nemlig til fots fra og til hjemmet. Nå er det dessverre slik at de færreste mennesker bor slik til at det er mulig. Skal vi komme oss på tur med et rimelig tidsbruk er bilen et nødvendig hjelpemiddel. Og til dere som bor i Fyllingsdalen, Loddefjord og Åsane har jeg en klar oppfordring. Ta på dere skalljakke, støvler og sekk med norsk merkenavn, men produsert av kullkraft i Kina, og kjøp i Bergsdalen, til Stølsdammen eller et annet utgangspunkt og nyt turen i fjellet med god samvittighet.

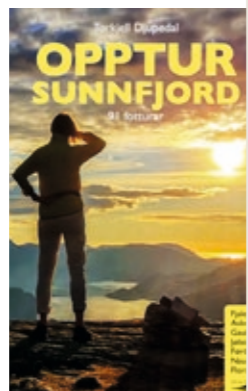
Husk at vi mennesker MÅ leve vår tilmålte tid og turer i fjellet er betydelig mindre belastende for klima enn andre alternativer.

SISTE NYTT FRA TURLAGET

Varding i fjellet

Det blir gjort mye godt dugnadsarbeid i fjellene sommerstid. I juli ble hele ruten mellom Alexander Grieghytten i Bergsdalen og Evanger revardet og merket. Thomas Ellingsen, Bjørnar Sørensen og Arnvid Underlid gjorde en tung og krevende jobb, der all stein måtte hentes under vegetasjonen. Brekkjern, kvigebein (kubein) og rå muskelkraft gjorde susen. Nå er det lett å ta dagstur fra Holeberg ved Alexander Grieghytten til Evanger. Det er en variert og god tur i et flott landskap som kanskje ikke så mange har gått. Har du lyst til å være med på Turlagets arbeid i fjellet, så send en mail til bht@dnt.no.

Ny turbok: OPPTUR Sunnfjord

Det er laga ei ny Opptur-bok. OPPTUR Sunnfjord har fyldig omtale av dei 91 beste turane i heile Sunnfjord, i Fjaler, Askvoll, Gaular, Jølster, Førde, Naustdal og Flora. Boka er i mindre format enn tidligere Opptur-bøker, og har kart i staden for flyfoto. Karta er i god målestokk, 1:25000, og spesialteikna for kvar tur. Boka oppgir vanskegrad, høgder, lengder og tidsbruk, er rikt illustrert, hendig og brukarvenleg. I boka kan du òg lese om tur, kulturhistorie og attraksjonar, slik dei ligg i terrenget eller etter stien. Prisen er 392 kroner.

Ultraløpere søkte ly på Vending

Hyttewert på Vending, Solveig Meland Aadland, fikk seg en overraskelse i sommer da hun plutselig fant to forfrosne folk fra Tsjekkia ute i hyttegangen.

– De skalv og frøs og var helt gjennomvåte. Jakkene deres var ikke vanntette. De spurte om de kunne få en gjennomsiktig plastsekk, men jeg fant i stedet en blå søppelsekk, for den er tykkere og tåler mer, og så klippet jeg hull til hode og armer, forteller Solveig.

Det viste seg at mannen og kvinnen var deltagere på terrengultraløpet Oslo Bergen Trail. Det er et løp på hele 500 km. De to løperne hadde kommet ut for dårlig vær underveis og søkte ly på Vending.

– De var veldig utslitte og kalde. Jeg spurte om de ville komme inn, men det ville de ikke. De snakket hele tiden om et race, race. «We are on a race, we have to move on.» De ledet og ville nok ikke miste tid. Jeg laget en kopp sjokolade til dem begge, og så fór de av gårde, forteller Solveig, som til vanlig jobber som sykepleier.

– Jeg anbefalte dem å ikke fortsette, for de så ut til å være veldig slitne, men så snart de kom seg ut døren, begynte de å jogge bortover stien. Senere på natten kom det flere ultraløpere inn på Vending. De hadde blitt rådet av arrangøren til å søke ly på grunn av torden.

– Deltagerne fortalte meg at de hadde merket elektrisiteten i luften. De hadde lagt seg rett ned på bakken og etterpå kommet seg inn på Vending. Neste morgen løp de videre, sier Solveig.

Neste dag kom det inn seks stykker.

– Det første de gjorde da de kom inn, var å ta av seg skoene og stelle beina. De såg ikke ut, var skitne og våte, og veldig slitne. De spiste en hel haug med erter, kjøtt og flekk, sov noen timer på sofaen og løp videre kl. 17. Det var en dame og seks herrer, forteller Solveig.

Til sammen kom det 12 stykker som var innom Vending.

– Jeg prøvde å stille med dem så godt jeg kunne. De syntes det var godt å komme inn og tørke seg, avslutter Solveig.

Oslo Bergen Trail følger hovedsakelig DNTs rutenett. Hallingskeid, BT-hytten, Torfinnsheim og Vending er noen av hyttene de er innom i løpet av den 500 km lange distansen. De to tsjekkerne vant løpet med tiden 175 timer 50 minutter og 19 sekunder.

«Spor i is» – jordkloden vi skapar

Boka «Spor i is – istider isbreer, landskap og klima» er forteljinga om korleis landskapet rundt deg vart skapt, om isbreen sine krefter og dens magi, og kor sårbar den er for endringar i temperatur. Isen avslører klimaendringar og viser mennesket sitt fotavtrykk. Isbreen er ein sentral del av Noregs identitet som har begeistra turfolk i generasjonar, men også forvolda store skader på gard og grunn. Den har gjeve oss mektige tindar og ein fantastisk natur. Isbreen er spekka med skattar og kulturhistorie, og den fortel historia om klimaendringane og livet på jorda.

Thorbjørn Kaland (fødd 1960) har i mange år vore ein ivrig formidlar av naturvitskap i tidskrift, bøker og foredrag. Boka er ein oppfølging av «Spor i stein» frå 2021.

DEL 1: JORDKLODEN OG ISEN

I del 1 gjer forfattaren det heile til ei lettfatteleg og populærvitskapleg reise 4,6 milliardar år attende til då jordkloden vart danna. Han fortel at is og vatn gav rammene for alt liv og utviklinga fram til i dag med eit klima i endring. Han har teke med det store bildet av jordkloden sine enorme polare is- og breforekomstar og polfararane våre Nansen og Amundsen som var med på å oppdaga desse, og gjorde Noreg til ein polarnasjon. Vidare beskriv han i detalj våre eigne brear i Noreg med omfang og historia til desse fram til i dag, der mange nesten er smelta bort. Folk trur at desse breane kjem frå siste istida, men det stemmer ikkje. Kaland er fascinert av Jens Esmark, som for 200 år siden lanserte istidsteorien, og dei som seinare utvikla kunnska-

pen om historia til og grunnen til våre istider. Kaland har vore ein ivrig brevandrar og breinstruktør i sitt aktive turliv og kan difor på ein innlevande måte ta oss med til isen sitt indre rike. Isen tek vare på ting som ligg innefrosne eller kjem fram att i dagen gjennom smelting. Dette er eit fotavtrykk på det som har skjedd på jorda tusenvis av år attende med vulkanutbrot, når menneska kom hit og kalde periodar med hungersnaud og død. Isen har forma landskapet vårt med fjordar, skjergard, strand, botnar og tindar. Den har gjeve oss ressursar med sand og stein og grøderik matjord, vatn og vasskraft.

DEL 2: MENNESKET OG ISEN

I del 2 av boka viser han korleis vi menneske har levd med isen. Korleis isen har jaga folk frå gard og grunn eller teke liv. Isbreen

vart nytta som ein enkel ferdsleveg mellom dalane med både folk og dyr. Funn datert heilt attende til steinalderen viser spor etter folk som ferdast på breane og som kjem fram etter avsmelting i vårt mildare klima. Så frå 1870-talet kom tinderanglarane og eventyrarane som oppdaga våre fjelltoppar og brear. Desse bana vegen for at folk flest i dag kan gå på kurs og vandra trygt på breane våre, og Noreg som ein friluftsnasjon med allemannsretten. Breen har også gjeve inspirasjon til både eventyr, dikt og kjende maleri. Kaland er opptatt av at klimaendringane er i ferd med å ta livet av breane og vår eigen eksistens dersom ei endring ikkje snart skjer. Og dersom du er redd for neste istid, så er det om lag 50.000 år til, og ingen grunn til å utsetja våre klimatiltak på jorda til etter den tid.

Boka er lettfatteleg og godt skriven, med ei blanding av faglege fakta krydra med små, gode historier og opplevingar som vil gje deg mange gode stundar om isen sitt rike og brehistoria. Boka vil utfordra deg og gje deg svar på mange ting som du lurte på, og ting som du ikkje viste eller aldri har tenkt på.

Også denne boka, som «Spor i stein», vil vera eit bidrag i den offentlege debatten om miljø og klima og vår felles framtid. Dette er ikkje ei bok berre for fagpersonar, men også for folk flest som er opptekne av natur og klima. Boka vert anbefalt for deg som vil leva deg inn i isen sitt magiske rike. Du kan kjøpe boka hos bokhandlarar og hos Tursenteret i Marken.

BOKA ER ANMELDT AV SVEINUNG KLYVE.

Ny helårsbro mellom Norddalshytten og Brydalseter

Nå er det kommet helårsbro over elven ved Storevatnet, på stien mellom Norddalshytten og Brydalseter. Broen som var der var i dårlig stand, og det var mye arbeid å ta den inn og ut hvert år, så nå er Turlaget og sikkert mange turgåere glade for at det kommet hel-

årsbro der. Normalt sett tas sommerbroene inn innen 15. oktober og settes ut innen 1. juli. Med helårsbroer trenger ikke turgåere ta stilling til om broen er ut eller inne, den er der hele tiden. I Bergen og Hordaland Turlag sitt stinettverk er det totalt 47 broer, hvorav 24 er helårsbroer. Målet er å få byttet ut en del av de gamle broene med nye helårsbroer.

Auka sommerbesøk på turlagshyttene

Om me ser antal hyttebesøk i Bergen og Hordaland Turlag under eitt i år, er det gått opp 64 % på hyttebesøk og 58 % på hytteovernattningar samanlikna med same dato i fjor. Auken skuldast i stor grad dei to nye hyttene Rongevær, med ca. 2000 besøk, og Stovegolvet, med ca. 700 besøk. Desse hyttene vart opna sist sommar. Det er veldig gledeleg at desse to nye hyttene er så populære og har hatt over 2500 besøk så langt i år. Om me ikkje tel med Rongevær og Stovegolvet, men ser på dei «gode gamle» hyttene våre, finn me ein auke i hyttebesøk på 26 % og ein auke på 31 % på hytteovernattning samanlikna med 2022. Størst auke er det i Bergsdalen og Kvammafjella, med 27 %. Stølsheimen ligg litt bak med ein auke på 15 %. Så nær som alle hyttene har hatt auke samanlikna med i fjor.

Tala er som alltid av varierende dato alt etter når safene på hyttene er blitt tømt, men grovt sett er det tal frå tidleg i juli.

TEKST: PER ARNE AADLAND

Søk lederutviklingsprogrammet i friluftsliv: Unge Naturtalenter 16–19 år

Bergen og Hordaland Turlag går i gang med et nytt år med Unge Naturtalenter, et lederutviklingsprogram innen friluftsliv. Her får 15 ungdommer i alderen 15–19 år muligheten til å delta i et kursprogram som gir en grunnleggende kompetanse og erfaring med friluftsliv og turledelse. Vi legger vekt på personlig vekst og utvikling, og du vil bli kjent med andre ungdommer med friluftslivsinteresse og kjærlighet til naturen.

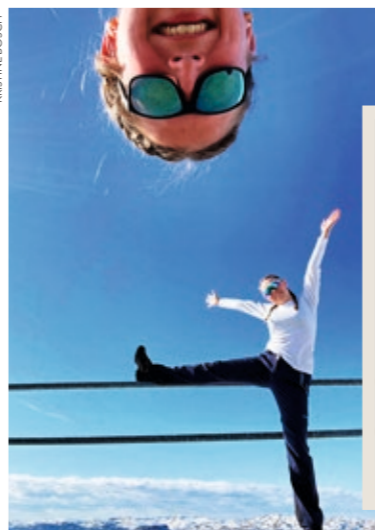
Det forventes at ungdommene som deltar, stiller opp og engasjerer seg som frivillige og leder turer for ungdomsgruppene i Bergen og Hordaland Turlag etter gjennomført kursløp.

Søknadsfrist 16. september. Skann QR-koden og les mer om unge naturtalenter.

16 ukers helvete – Bootcamp

8. august hadde produksjonsselskapet Nexio TV-innspilling på Byfjellene. Deltagerne på TVNorge-programmet «16 ukers helvete - Bootcamp» skulle ta den ultimate testen etter 16 ukers med hardtrening - nemlig å gå hele 7-fjellsturen! Deltagerne fikk virkelig testet seg i ruskeværet som herjet den dagen med kraftig vind og regn. Vi gleder oss masse til 7-fjellsturen neste år og håper det blir litt bedre vær da enn deltagerne denne dagen fikk.

Vil du starte opp en utendørs ungdomsklubb i ditt nærmiljø for ungdom 13–17 år?

Vi vil gjerne høre fra unge voksne, ungdommer eller foreldre som vil starte opp et fast tilbud med friluftaktiviteter i sitt nærmiljø/bydeler av Bergen og omegn for ungdom. Tilbudet skal være tilknyttet Bergen og Hordaland Turlag. Vi ønsker at ungdom i Bergen og omegn skal få et enda bedre og fast tilbud om friluftaktiviteter som matlaging utendørs, kajakkpadling, klatring utendørs, turer i nærmiljøet, overnatting utendørs, opplæring i kart og kompass, orientering med digitale hjelpemidler, utelek og utekos gjennom hele året. Vil du engasjere deg i dette, vil du få nødvendig kursing og hjelp av vår rådgiver for ungdom. Ta kontakt med: birgithe.roald@dnt.no.

TURPROGRAM 2023

HØST

På de følgende sidene får du en oversikt over noen få av alle våre turer, kurs og aktiviteter for alle som trives best ute på tur. Vi har ikke plass til å liste opp alle aktivitetene som foregår fra dag til dag i Turlaget vårt, men sammen med våre 17 lokallag i Hordaland har vi et svært godt tur-, kurs, og aktivitetstilbud til alt fra nybegynnere til mer erfarne friluftsmennesker i alle aldre.

Skann QR-koden og ta en titt på nettsiden vår for å finne ut mer om tilbudet vårt og bli inspirert til å gå på tur med oss,

eller les turbeskrivelser til flotte turmål og langs nye stier på Vestlandet: bergenoghordalandturlag.no/turer-og-kurs.

Ta gjerne kontakt med oss på e-post, eller på telefon, hvis du ikke finner frem. Vi hjelper deg gjerne med å finne frem til en tur, aktivitet eller et kurs som passer for deg.

GOD TURHILSEN
BIRGITHE ROALD
LEDER FOR AKTIVITETSAVDELINGEN
E-POST: BIRGITHE.ROALD@DNT.NO

16.–17. september

GEITAFJELLET RUNDT MED OVERNATTING PÅ EVENTYRLIGE BREIDABLIK

Drøyer du om vandring i fjellet i rå fjelluft og med nydelige haustfarger? Topptur med utsikt til fjord og bre, sein middag med knitring frå peisen i ei lun hytte høgt til fjells? Då kan du oppleve haustfjellet, eventyrlege Breidablik og topptur til Skrott med Vaksdal Turlag.

15.–17. september

BRYTNINGSTID I STØLSHEIMEN

Høsten er her, og lyng og trær er på sitt mest fargerike. Samtidig har snøen og frosten noen steder begynt å sette sitt preg på høyfjellet. Denne brytningstiden mellom den varme og kalde årstiden er en flott tid å tilbringe i fjellet. Pakk med en god dunjakke i sekken og bli med og opplev høstdagene i friluft.

HELGETURER MED OVERNATTING

SEPTEMBER

15.09.–17.09.	Fra fjell mot fjord via nasjonalromantiske Vesete
15.09.–17.09.	Brytningstid i Stølsheimen
15.09.–17.09.	Kyst og fjell: Opplev Rongevær kysthytte og Stølsheimen vest og Kalvedalshytta
16.09.–17.09.	Geitafjellet rundt med overnatting på eventyrlege Breidablikk
22.09.–23.09.	Mjølfjell til Ulvik: Høsttur på historiske stier
16.09.–17.09.	Turistvegen over Folgefonna med breføring
22.09.–24.09.	YOGA, kajakk og gourmet på Rongevær kysthytte!
22.09.–24.09.	Kajakk og gourmet på Rongevær kysthytte! Øyriket Rongevær

DAGSTUR HELG, VOKSNE

SEPTEMBER

10.09.	Padleperle! Kversøyna rundt, Gulen
10.09.	Søndagsgruppa går Hjelme–Rubbegarnståna–Hjelme
10.09.	Historisk vandring langs allmeningsvegen mellom Granvin og Ulvik
24.09.	Byvandring med Os Turlag
30.09.	Veglause gardar langs Veafjorden

OKTOBER

08.10.	Søndagsgruppa til Selekletten–Selsfjellet
14.10.	Hausttur med middag på Bergsdalstunet
22.10.	Søndagsgruppa går Misje, vest i Marka

NOVEMBER

05.11.	Søndagsgruppa går Kannikahaugen–Fjell festning–Vardefjellet
--------	---

Turfølge på vei fra Stavali innover mot Hadlaskard.

DNT UNG

Vi arrangerer turer for alle mellom 13 og 30 år, med varierende vanskelighetsgrad. Følg med på vår nettside for de ukentlige og månedlige tilbudene våre, helgeturer, bålturer, bading, klatring og mye mer.

Det finnes aktive DNT-ung grupper i våre lokallag, som DNT ung Sotra-Øygarden, DNT Askøy, DNT ung Stord-Fitjar og DNT ung Bømlo.

Norhordland turlag og Kvinnherad Turlag tilbyr også ungdomsaktiviteter. Vi gleder oss til turer sammen!

Følg oss på Facebook DNT ung Bergen og Instagram DNT ung Bergen, og meld deg på turer via www.bergenhordalandturlag.no/ungdom.

Turprogram for vinteren/våren 2022 kommer på turprogramslipp i desember.

Skann QR-koden for turprogram og for å lese mer om vårt ungdomstilbud, eller se nettsidene våre.

DNT UNG

SEPTEMBER

19. sept.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
20. sept.	Åpen samling og informasjonsmøte unge naturtalenter 16–19 år
26. sept.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år

OKTOBER

10. okt.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
12.10.–15.10.	Surfetur til Stad 16–25 år
17. okt.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
24. okt.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år

NOVEMBER

3. nov.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
4.–5. nov.	Grunnleggende turlederkurs
5. nov.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år

Hele året

ONSDAGSKLATRING

Hver onsdag samles DNT ung for buldring og klatring i Vestveggen i Åsane eller Bergen klatresenter på Laksevåg. Informasjon om hvor ukens klatring er, finner du på nettsidene våre. Onsdagsklatring er kjekt og sosialt – en fin måte å bli kjent med andre DNT ung-ere på!

Kursstart: 19. september

PADLEKURS MED MINIEKSPEDISJON FOR UNGDOM 13–15 ÅR

Bli med på en spennende reise der du blir glad i vannet, tester balansen, hopper i vannet, lærer masse padleteknikk, og bruker det du har lært på en miniekspedisjon som avslutning!

KURS

Vi arrangerer en rekke kurs året rundt. Vi benytter alltid godt kvalifiserte kursholdere. I vinter kan du bli med på skredkurs, isklatrekurs og ulike skikjøringskurs. Vi kommer også til å sette opp turlederkurs på flere nivåer for deg som ønsker å bli frivillig turleder på turene våre og å ta med deg folk på turer du selv gjerne vil gjennomføre, slik at du kan dele gleden ved det med andre.

MARTE DALE

KURS

TURLEDERKURS

21.09.+30.09.–01.10.	Grunnleggende Turlederkurs i Byfjellene
04.11.–05.11.	Grunnleggende Turlederkurs for ungdom 16–25 år

TURLEDERKURS

11.08.–13.08.	Videregående klatrekurs: Lær naturlig sikret klatring
25.08.–27.08.	Videregående klatrekurs: Lær naturlig sikret klatring
09.09.–10.09.	Klatrekurs: Innføringskurs i utendørs klatring

PADLEKURS

Kajakk

09.09.–10.09.	NPF kajakk grunnkurs hav
16.09.–17.09.	NPF kajakk grunnkurs hav
30.09.–01.10.	NPF kajakk grunnkurs hav
07.10.–08.10.	NPF kajakk grunnkurs hav
31.8.+7.9.+14.9.+21.9.+28.9.+13.–15.10.	Padlekurs med miniekspedisjon 10–12 år
06.09.+13.09.+20.09.+27.09.+18.10.+20.–23.10.	Padlekurs med miniekspedisjon 10–12 år videregående
19.9.+26.9.+10.10.+17.10.+24.10.+3.–5.11.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år

Kano

13.08.–14.08.	NPF Grunnkurs kano
28.09.–29.09.	NPF Teknikkurs kano

KART OG KOMPASS

30.09.–01.10.	Kart og kompasskurs
---------------	---------------------

Nær der du er

Vi er stolt hovedsponsor for Bergen og Hordaland Turlag og ønsker alle en god tur over fjell og vidde.

Lurer du på noe om lån, forsikring eller sparing så avtal gjerne et møte med oss.

DNT FJELLSPORT

13.–15. oktober

GOURMETTUR TIL FONNABU

Når høsten er på hell i høyfjellet, er det på tide å benytte sjansen til å kombinere en flott høsttur med utsøkt gourmetmat. Målet for turen er Bergen og Hordaland Turlags hytte Fonnabu, som ligger ved kanten av Folgefonna. Turen fra Sunndal til Fonnabu (1450 moh.) tar ca. 5–6,5 timer med korte pauser underveis, og går opp den nydelige Keiserstien, som er godt merket med varder og røde T-er. De første 2 timene opp til Gardshamarseteren på ca. 800 moh. går på smal skogsvei, deretter på sti i flott høyfjellsterreng.

DNT FJELLSPORT

SEPTEMBER

14.09.–17.09.	Bresamling i Jostedalen
22.09.–24.09.	Brelek ved Fonnabu

OKTOBER

13.10.–15.10.	Gourmettur til Fonnabu
27.10.–29.10.	Sesongens første skitur

NOVEMBER

10.11.–12.11.	Isklatresamling på Gullfjellet
17.11.–19.11.	Vinterklatresamling i Hurrungane
25.11.–26.11.	Førjulstur til Breidablik

DESEMBER

01.12.–03.12.	Kvessing av skiformen
02.12.–03.12.	Førjulstur til Demmevass
15.12.–17.12.	Førjulstur til Kaldavass og Vassfjora
27.12.–01.01.	Alpin nyttårssamling i Hemsedal

DNT fjellsport tilbyr turer, kurs og aktiviteter som ofte krever spesiell erfaring og kunnskap. Klatring, breaktivet, bratt skikjøring og turer i utfordrende terreng er typiske aktiviteter på våre turer, samlinger og kurs. DNT fjellsport legger til rette for et lærerikt miljø med mye kunnskap og turerfaring. Vi har et tilbud for alle som interesserer seg for fjellsport, fra nybegynnere til instruktører. Hverdagsaktiviteter som klatring, turer i nærområdet og sosiale samlinger er også en del av programmet til DNT fjellsport. Bergen og Hordaland Turlag har tre aktive fjellsportgrupper: DNT fjellsport Bergen, DNT fjellsport Kvinnherad og DNT fjellsport Os / Os Turlag klatregruppe. Alle gruppene har Facebook-sider der du kan følge med på hva som skjer, i tillegg til oversikt og informasjon på nettsidene. DNT fjellsport Bergen har et variert tilbud på turprogrammet, og vinteren/våren 2022 er intet unntak! Vi har akkurat sluppet eit rykende ferskt og fantastisk turprogram. Skann QR-koden for turprogram og for å lese mer om vårt fjellsporttilbud, eller se nettsidene våre.

Velkommen til fjells!
www.bergenhordalandturlag.no/fjellsport

forholdene kan variere. Vi satser på at turen kan gjennomføres på fjellski, men ved manglende skiføre blir det fottur. Hvis vær og skredfare ikke tilsier at vi kan ta turen til Breidablik, benytter vi en annen hytte i Bergsdalen. Vel fremme på hytten diskur vi opp med tradisjonell julemat og dessert.

25.–26. November FØRJULSTUR TIL BREIDABLIK

Vi tar med oss litt forsmak på julematen og legger turen til Bergsdalen. Vår tur går fra Hamlagrøosen til Breidablik. Fra Hamlagrøosen er det 12 km, 600 høydemeter som må passeres, og turen tar ca. 5 timer. På denne tiden av året kan forholdene være krevende, og føre-

BARNAS TURLAG

Har du lyst på gode opplevelser ute i naturen? Skogstur med overnatting i hengekøye? Vandre i vakker natur og bade i krystallklart fjellvann? Bli med å klatre? Mulighetene er mange. Bli med på Barnas Turlag sine mange og spennende turer, kurs og aktiviteter. Vi prøver alt fra lette turer i nærmiljøet til lengre fjellturer. Vi tilbyr blant annet hytteturer i fjellet, padling i kajakk, kvelds-

matturer, førstehjelpskurs for barn, blåbærtur og sopptur. Turbofjellrev anbefaler også alle småbarnsfamilier å sjekke ut nærmeste Turboklubb som tilbyr faste aktiviteter hver måned.

Husk å følge med på hva som skjer i Barnas Turlag på Facebook og på nettsiden www.bergenhordalandturlag.no.

Barnas Turlag på Rongevær.

BARNAS TURLAG

SEPTEMBER

14. sept.	Padlekurs med miniekspedisjon 10–12 år
19. sept.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
19.09.	Du blir aldri for gammel til å leke
21. sept.	Padlekurs med miniekspedisjon 10–12 år
23. sept.	Overnattingstur til Stovegolvet, DNT-hytte
26. sept.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
28. sept.	Padlekurs med miniekspedisjon 10–12 år

OKTOBER

10. okt.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
15. okt.	Soppsafari
17. okt.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
24. okt.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år

NOVEMBER

3. nov.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
5. nov.	Padlekurs med miniekspedisjon 13–15 år
30. nov.	Jul i Parken

BLI MED I TURBOKLUBBEN

Vil du være med på små ekspedisjoner i naturen? Bli bedre kjent med nærmiljøet, lære om enkelt og naturvennlig friluftsliv og få flotte naturopplevelser sammen med andre? Sjekk ut en av våre Turboklubber og bli med på masse moro utover høsten. Turboklubbene driftes av våre fantastiske frivillige og er små fritidsklubber for barn og barnefamilier med fokus på enkelt og naturvennlig friluftsliv. De lager mat i lag, drar på mange slags turer, leker og ler, får nye venner og lærer om friluftsliv. Det er gratis å være med i en Turboklubb, men vi ønsker at barnet melder seg inn i Barnas Turlag. Finnes det ikke en Turboklubb der du bor, kan du være med og starte opp en ny – det er kjekt og trenger ikke å være komplisert. Det viktigste er å være ute sammen.

Aktiv til 100

Dette er et turtilbud som består av enkle turer med fast oppmøtetid og -sted. Dette er et turtilbud som består av enkle turer med fast oppmøtetid og -sted. Det legges stor vekt på et sosialt og inkluderende fellesskap. Gjennom Aktiv til 100 ønsker vi å bidra til at flere får muligheten til å være fysisk aktive og få gode naturopplevelser. Alle aldersgrupper er velkommen. naturopplevelser. Alle aldersgrupper er velkommen.

- Hver mandag kl. 11.00, Oppmøte turparkeringsen ved barnehagen innerst i Spelhaugen.
- Mandag partallsuker kl. 10.30 Oppmøte Hustrudalen på Stord.
- Hver tirsdag kl. 10.20, Oppmøte: Fløibanens nedre stasjon før banen går opp kl. 10.30.
- Hver tirsdag kl. 10.15, Oppmøte turparkeringsen i Myrdalen, Totlandsvegen.
- Hver onsdag kl. 11.00, Oppmøte ved Sportsfiskarlaget (Langerekkja 21) i Arna.
- Hver torsdag kl. 10.00, Oppmøte Åno (parkeringsen til Loddo) i Austevoll.
- Torsdag partallsuker, Oppmøte ved bommen inn til Skjephaugen (Skiphaugen), Stord kl. 10.
- Torsdag oddetallsuker, Oppmøte ved Møllebrua, Stord kl. 10.
- Hver torsdag kl. 11:00, Oppmøte ved Alvøen Idrettspark.
- Hver torsdag kl. 11:00, Oppmøte ved Os Næringspark.

DNT Tilrettelagt

Bergen og Hordaland Turlag ønsker å gi så mange som mulig naturopplevelser for livet.

Vi tilrettelegger aktiviteter for personer med ulike funksjonsnedsettelser. Vi arrangerer blant annet søndagsturer, friluftskvelder, kajakkpadling og hytteturer. DNT Tilrettelagt er en nasjonal satsing, og flere medlemsforeninger i landet arrangerer tilrettelagte aktiviteter. Følg prosjektet på nettsiden vår under turer og kurs, og trykk deretter på «DNT Tilrettelagt». Ta kontakt med prosjektleder Iris Bolstad om du har spørsmål til tilbudet: iris.bolstad@dnt.no.dnt.no

Turpost-konkurranser

Bergen og Hordaland Turlag tilbyr en rekke turpost-konkurranser i ulike varianter, både digitalt og på papir. Skann koden for å lese mer om TiTur og Ti på Hjul 2023. Skann QR-kode for å lese mer.

Seniorturer

Bergen og Hordaland Turlag har et stort tilbud av seniorturer. Disse turene tilbyr frisk luft, naturopplevelser og gratis turer til godt voksne.

Uansett form og erfaring vil du finne turer som passer for deg. Det legges stor vekt på sosialt samvær og at du skal føle deg trygg. Hver uke året rundt, uansett vær, arrangeres turer med varierende vanskelighetsgrad. Hvert år tilbyr vi også flere overnattingsturer til seniorer. Du finner en oversikt over vårt turtilbud til seniorer på Turlagets nettside. www.bergenoghordalandturlag.no

DNT Nærtur Bergen – Byfjellstrimmen

Byfjellstrimmen er en turgruppe som arrangerer turer i nærrområdene rundt Bergen, for voksne turgåere i alle aldre.

Vi setter opp turer to til tre ganger i uken. Uavhengig av form og erfaring vil du finne en tur som passer for deg. På våre turer vil du få mulighet til å forbedre formen, bli kjent med nye turområder og få nye turvenner. Mer info om Byfjellstrimmen og turene finner du ved å skanne QR-koden.

Friluftsliv med språktrening

Velkommen til turgruppen «Til Topps Bergen» – for deg som vil gå på tur, øve på å snakke norsk og bli kjent med nye mennesker.

Personer fra hele verden som bor i Norge møtes og går på tur sammen. Vi går hovedsakelig turer i Bergen og omegn. Alle er velkomne, tilbudet er gratis og organiseres som et helårstilbud. Følg Til Topps Bergen på Facebook for informasjon om alle turene og aktivitetene som arrangeres. Kontakt Iris Bolstad om du har spørsmål til tilbudet: iris.bolstad@dnt.no.

BLI FAMILIEMEDLEM I BERGEN OG HORDALAND TURLAG

www.bergenoghordalandturlag.no/medlem

Turen starter med T

Bergen og Hordaland Turlag

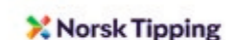
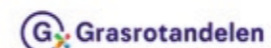
Bergen og Hordaland Turlag

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL!

Grasrotandelen gir deg som spiller hos Norsk Tipping mulighet til å bestemme hvem som skal motta noe av overskuddet til Norsk Tipping. Hver gang du spiller går inntil 7 prosent av din spillinnsats til den grasrotmottakeren du velger – uten at det går utover din innsats, premie eller vinnerjanse. Vi oppfordrer deg til å støtte oss i BERGEN OG HORDALAND TURLAG

Bli Grasrotgiver i dag! Du kan bli grasrotgiver i alle Norsk Tippings kanaler eller ved å sendeSMS «Grasrotandelen 956386977» til 60000

Overnatting i Konglen

FLOYEN

Opplev den magiske stemningen midt mellom tretoppene på Fløyen

floyen.no

UTGIVER: Bergen og Hordaland Turlag
ADRESSE: Tverrgaten 4-6
 5017 Bergen
 tlf. 55 33 58 10
www.bergenoghordalandturlag.no

Sti og Varde kommer ut fire ganger i året og sendes ut til medlemmer av Bergen og Hordaland Turlag Voss Utferdslag og Ytre Sogn Turlag.

REDAKTØR: André Marton Pedersen
ANNONSESALG: April

UTFORMING/PRODUKSJON: Kuva AS
TRYKK: Ålgård Offset AS. Opplag 17.300

BERGEN OG HORDALAND TURLAG
 er Vestlandets største friluftslivsorganisasjon.

DAGLIG LEDER: Helene Ødven
 tlf. 55 33 58 27, helene.odven@dnt.no

STYRELEDER: Elisabeth Skage,
 tlf. 404 36 988, styreleder.bht@dnt.no

INFORMASJONSLEDER: André Marton Pedersen,
 tlf. 952 38 272, andre.marton.pedersen@dnt.no

ORGANISASJONSLEDER: Trude Iversen
 Tlf: 55 33 58 26, trude.iversen@dnt.no

LEDER TURINFORMASJONEN: Einar Sæther,
 tlf. 55 33 58 10, einar.saether@dnt.no

LEDER AKTIVITETSAVDELINGEN: Birgithe Schjerven Roald,
 tlf. 992 39 573, birgithe.roald@dnt.no

ØKONOMI: Catrine Frei tlf. 55 33 58 17,
 catrine.frei@dnt.no

NATURVERN: Dag Sandvik,
 tlf. 911 11 356, dag.sandvik@dnt.no

HYTTE- OG RUTESJEF: Johnny Bjørge,
 tlf. 930 87 194, johnny.bjorge@dnt.no

LOKALLAG

ASKØY TURLAG: Ronny Andre Håpoldøy,
 Tlf: 913 36 149, askoy.turlag@dnt.no

AUSTEVOLL TURLAG: Regina N. Vestreheim,
 tlf. 924 57 236, regina@mot.no

BØMLO TURLAG: Nils Magne Helle,
 tlf. 915 51 522, turlaget@haugnett.no

EIDFIORD TURLAG: Anne Kommedal,
 tlf. 483 57 552, eidfjord.turlag@dnt.no

FUSA TURLAG: Terje Raunsgard,
 tlf. 488 90 813, fusaturlag@gmail.com

KVAM TURLAG: Kjell Inge Tufte Tyssen,
 tlf. 950 66 789, kjell.tyssen@dnt.no

KVINNHERAD TURLAG:
 Jarle Røstbø, tlf. 992 97 383, jarle@reins.no

NORDHORDLAND TURLAG: Børge Brundtland,
 tlf. 411 63 908, nordhordland.turlag@dnt.no

ODDA/ULLENSVANG TURLAG:
 Torill Opedal Hauge, tlf. 466 68 740
 odda-ullensvang.turlag@dnt.no

OS TURLAG: Jorunn Nytræ,
 tlf. 986 98 699, osturlag@gmail.com

OSTERØY TURLAG: Trond Lillejord,
 tlf. 905 66 885, tr-lille@outlook.com

SAMNANGER TURLAG: Catrin Langeland,
 tlf. 995 80 739, samnanger.turlag@gmail.com

SOTRA ØYGARDEN TURLAG: Heidi Reisegg Endal,
 tlf. 918 55 562, sotraoygarden.turlag@dnt.no

STORD-FITJAR TURLAG: TOM KNUDSEN,
 tlf. 908 30 688, tomknuds@online.no

TYSNES TURLAG: Rebekka Høgestøl,
 tlf. 955 51 807, tysnes.turlag@dnt.no

ULVIK TURLAG: Hilde Underdal,
 tlf. 901 634 21, ulvik.turlag@dnt.no

VAKSDAL TURLAG: Elizabeth Gjessing,
 tlf. 971 41 631, vaksdal.turlag@dnt.no

AKTIVITETER I VÅRE 17 LOKALLAG

Dette er Træet gård på Osterøy. Hytten har 18 sengeplasser og er en fin hytte å besøke året rundt. Det er ca 500 meter å gå fra parkeringsplass til hytten på traktorvei. Ved hytten er det kanoer til låns og gapahuk med bålpluss. Det er Osterøy Turlag som har tilsyn med hytten. Skann koden for å lese mer om Træet gård.

ASKØY TURLAG

Askøy Turlag arrangerer onsdagsturer på Askøy, barne- og familieturer, overnattingsturer, Askøy på langs og ekstra lette turer på dagtid med Aktiv til 100.

Turgrupper: Barnas Turlag, Turbo-klubb Nordre Askøy, Turboklubb Kleppstø, Turboklubben Mini-Herdla. Aktiv til 100: Mer informasjon på nettsiden: askoy.dnt.no. Følg med på Facebook: Askøy Turlag.

AUSTEVOLL TURLAG

Me organiserer turer med turlleder i nærmiljøet og lenger av gårde for barn, familier og voksne.

For mer informasjon besøk nettsiden: austevoll.dnt.no. Alle turer og aktiviteter legges ut på Facebook-siden: Austevoll Turlag.

BØMLO TURLAG

Bømlo Turlag arrangerer ei rekkje ulike turer i løpet av sesongen. Her er lokale fellesturar, lengre dagsturar/ fjellturar og overnattingsturar. Turgrupper: Barnas Turlag, DNT Ung og Seniorgruppe. Familietrimmen, Topptrimmen, Friskus-gruppa, Friluftsliv for alle. Mer informasjon på nettsida: bomlo.dnt.no.

Følg også Bømlo Turlag og Barnas Turlag Bømlo på Facebook.

EIDFIORD TURLAG

Det nyeste lokallaget i turlagsfamilien. Bli med på bading i fjorden - hver søndag hele året. Det er også fast tur hver tirsdag i oddetalsuker. Gå inn på eidfjord.dnt.no for å se oppdatert turprogram og bli gjerne med som frivillig i Eidfjord Turlag.

FUSA TURLAG

Velkommen til Fusa turlag. Vi arrangerer turer for liten og stor i nærmiljøet. Vi vonar du blir med oss på tur. Populært turtillbud er turposttrimmen, Fusa på Kryss og Tvers. For mer informasjon sjå nettsida: fusa.dnt.no. Følg også Fusa Turlag på Facebook.

KVAM TURLAG

Kvam turlag arrangerer turer i og utanfor Kvam for kvemmingar og andre som vil bli med oss på tur. Turane er fyrst og fremst sundagsturar av varierende lengde og vanskegrad, og onsdagsturar ein del onsdagskveldar kl. 18.00. Onsdagsturane varar vanlegvis ca. 3 timar, men er òg av ulik vanskegrad. Populær turposttrim: Kvam i kryss og krakje. Me har òg Barnas Turlag og fleire Aktiv i 100-grupper. Mer informasjon på nettsida: kvam.dnt.no. Følg også Kvam Turlag på Facebook

KVINNHERAD TURLAG

Laget arrangerer turer for alle. Me har turer tilpassa barnefamiljar, ungdom, fjellsportinteresserte og

seniorar. Nærmiljøet gjev rikeleg høve til turar på sjø og land, til fots, på ski eller sykkel. Den storfelte Kvinnherad-naturen gjev òg utfordringar for dei som ønskjer å driva med bre- og fjellsportaktivitetar. Turgrupper: Barnas Turlag, DNT ung, DNT Fjellsport, Seniorgruppa. Mer informasjon på nettsida: kvinnherad.dnt.no. Følg også Kvinnherad Turlag på Facebook.

NORDHORDLAND TURLAG

Laget tilbyr søndagsturar, helgeturar, onsdagsturar, kurs, sommar- og vinterturar, padleturar og ikkje minst turar i regi av Barnas Turlag, Klart det går og DNT ung. Mer informasjon på nettsida: nordhordland.dnt.no. Følg også Barnas Turlag Nordhordland og Nordhordland Turlag på Facebook.

ODDA/ULLENSVANG TURLAG

Turar og aktivitetar for alle. Søndagsturar, onsdagsturar, dagsturar og overnattingsturar. Ved å bli med oss på tur, får du større utbytte av medlemskapet din i Bergen og Hordaland Turlag og Odda/Ullensvang Turlag. For mer informasjon se nettsida: odda-ullensvang.dnt.no. Følg også Barnas Turlag Odda/Ullensvang og Odda/Ullensvang Turlag på Facebook.

OSTURLAG

Formålet til laget er å arrangere turer til hygge og nytte for unge og eldre, både i og utenfor Osbygda. Turer du kan bli med på: Friskus er raske turer for de spreke, Kveldsturer, Aktiv til 100 er ekstra lette turer på dagtid, søndagsturer, seniorturer, barne- og familieturer, klatring mandager og søndager i Nore Neset Aktivitetshus. Turgrupper: Barnas Turlag, Turboklubben i Lysefjorden, DNT Fjellsport Os, Friskus, Seniorgruppen, Aktiv til 100. For mer informasjon se nettsiden: os.dnt.no. Følg også de ulike turgruppene på Facebook: Os Turlag, Barnas Turlag Os, Os Turlag Klatregruppe.

OSTERØY TURLAG

Osterøy Turlag er for deg som likar aktivt friluftsliv. Til fots eller på ski i naturen på Osterøy, Stølsheimen, Bergsdalen, Hardangervidda. I kajakk eller kano på fjorden eller i Storavatnet. Turprogrammet vert sendt ut på Osterøy januar kvart år samt lagt ut på nettsida vår. Vi har òg Facebook-gruppe der det vert oppdatert med bilete og arrangement. Programmet prøver vi å tilpassa slik at vi får store og små ut på tur. Mer informasjon på nettsida: osteroy.dnt.no. Følg også Osterøy Turlag og DNT ung Osterøy på Facebook.

SAMNANGER TURLAG

Vårt overordnede mål er å få samningene, unge som gamle, ut på tur. Turprogrammet vårt i 2021 består av kveldsmatturer med Barnas Turlag, turer eller arrangement for ungdom, familieturer og noen krevende turer beregnet på voksne eller eldre ungdom. I tillegg arrangerer vi også Kom deg ut-dagen i februar og september. For mer informasjon se nettsiden: samnanger.dnt.no. Følg også Samnanger Turlag på Facebook.

STORD-FITJAR TURLAG

Laget tilbyr barne- og familieturer, overnattingsturer i høfjellet, ekstra lette dagsturer i nærmiljøet, fjellturer på Stord og Fitjar, fotturer for voksne og seniorer. Turgrupper: Barnas Turlag, DNT ung, Turmålgruppa, Seniorgruppa, Turgruppa, Natur og Miljøgruppa, Dugnadsgruppa. Mer informasjon på nettsiden: stord-fitjar.dnt.no. Følg også Stord-Fitjar Turlag på Facebook.

SOTRA ØYGARDEN TURLAG

Me tilbyr turar og arrangement for folk i alle aldrar. Seniorgruppa har faste turar kvar tysdag og onsdag føremiddag. Det vert òg arrangert overnattingsturar og sosiale samlingar før jul og før sommarferien. Barnas Turlag arrangerer mellom anna Kom Deg Ut-dagen to gonger i året. Turboklubben er ei undergruppe

under Barnas Turlag der born i alderen 5–10 år møtest annankvar onsdag ettermiddag for å bli med på kjekke uteaktivitetar. Fellesturar passsar for alle som har lyst til å bli med oss på tur. For mer informasjon og turprogram sjå nettsida: sotraoygarden.dnt.no. Følg også Sotra Øygarden Turlag på Facebook.

TYSNES TURLAG

Tysnes Turlag er eit nytt turlag under Bergen og Hordaland Turlag. Vi arbeider for å flest mogeleg folk ut på tur og vil tilby turar og aktivitetar på Tysnes. Vi er i startgropa med flere turtillbud og vil gjerne ha flere frivillige med i Barnas Turlag, Turledergruppa, Sti og merkegruppa og Padlegruppa. Vil du vere med som frivillig? Meld din interesse til tysnes.turlag@dnt.no. Mer informasjon på nettsida: tysnes.dnt.no. Følg også Tysnes Turlag på Facebook.

ULVIK TURLAG

Ulvik Turlag jobbar for å fremje turglede for liten og stor i Ulvik. Me tilbyr turar som kveldsmattur med Barnas Turlag., familieturar, toppturar og fellesturar. Toppturen til Vassfjora har vore fast på programmet sidan 1988 og blir arrangert kvart år i august. I 2013 byrja me med Stølstrimmen, dette har vore ein suksess frå starten. I tillegg arrangerer me Kom deg ut-dagen, både vinter og haust. I år fortset me med fleire fellesturar, Stølstrimmen og padleturar i vinter. Mer informasjon på nettsiden vår: ulvik.dnt.no. Følg Ulvik Turlag på Facebook. «Me turar pao.»

VAKSDAL TURLAG

Vaksdal Turlag samlar heile Vaksdal kommune under éin «tur-paraply». Styret er sett saman av ein medlem frå kvar av bygdene Eksingedalen, Stamnes, Bergsdalen, Dale, Stanghelle og Vaksdal. Kvart år arrangerer vi fellesturar i alle bygdene våre, sjå turprogrammet på nettsida vår: vt.dnt.no. Følg også Vaksdal Turlag på Facebook. Vi håpar du blir med oss på tur!

En følgesvenn på tur...

Osprey Talon 11 & Tempest 9

Sekkene kan brukes til det meste... løping, sykling, fritid og tur. De er spekket med mange smarte detaljer. Vår soleklare favoritt og testvinner i en årrekke for de som liker å være i aktivitet. Finnes i flere spreke farger. Talon 11 for herre og Tempest 9 for dame

Tilbudet varer ut juli

Turlagspris 849,- (1300,-)